

Satu Uimi

Tanssisuhdetta muodostamassa

Tanssitietouden opetus baletinharrastajille

Tanssisuhdetta muodostamassa

Tanssitietouden opetus baletinharrastajille

Satu Uimi
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma, baletti

Tekijä: Satu Uimi

Opinnäytetyön nimi: Tanssisuhdetta muodostamassa: Tanssitietouden opetus baletinharrastajille

Työn ohjaajat: Heli Kuula, Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2020

Sivumäärä: 42+10

Tämä opinnäytetyö käsittelee säännöllistä tanssitiedon opetusta osana aktiivista balettiharrastusta. Työn taustana oli ajatus tanssitietouden tuomisesta olennaiseksi osaksi balettiharrastusta. Tanssitiedon opetus omana oppiaineenaan harrastetasolla on Suomessa harvinaista, vaikka sen keskeiset aiheet on kirjattu Taiteen laajan perusopetuksen tanssin opetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Työn lähtökohtaisena oletuksena oli, että säännölliset tanssitieto-tunnit tukevat oppilaita kehittämään osaamistaan ja laajentamaan tietämystään tanssiin liittyen. Tutkimuksen kohteeksi muodostui opetuksen hyötyjen tutkiminen ja niiden saavuttamisen keinoin perertyminen.

Työn tavoite oli selvittää, miten tanssitietouden opetus tukee nuoren baletinharrastajan henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista. Päätavoitteen ohessa oli tarkoitus havainnoida, miten opetus otetaan vastaan, millaiseksi se koetaan ja miten se kannattaa toteuttaa: Voivatko nuoret opetuksen kautta saada tukea harrastukseensa, tanssijaksi kasvamiseen ja ennen kaikkea henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostamiseen.

Työ toteutui opetuskokeiluna. Sitä varten luotiin ja koostettiin esimerkinomainen tanssitietouden opetuskokonaisuus tuntisuunnitelmineen ja tarvittavine oppimateriaaleineen. Kokeilu toteutui lukuvuonna 2019–2020 sisältäen opetusta viikoittain 16 viikon ajan. Opetusryhmänä oli Oamk Dance EK, yläkoulukäisille ja sitä vanhemmille motivoituneille tanssin harrastajille suunnattu Oulun Ammattikorkeakoulun erikoiskoulutusluokka. Vastauksia tutkimuskysymyksiin etsittiin kokemuksellisesti, opetustilanteita havainnoiden sekä osallistujilta palautetta keräten. Aineisto koostui siis kirjausta havainnoista ja kyselyvastauksista. Tutkimus oli siten empiirinen ja laadullinen.

Lopputulemana oli, että oppilaat kokivat tanssitiedon opetuksen hyödylliseksi. He kokivat saaneensa harrastukseensa liittyviä ja sitä tukevia tietoja ja taitoja ja oppivat myös soveltamaan oppimaansa. Kävi ilmi, että tanssikäsityksen laajentumisen ohella opetuksella oli auttavia ja näkyviä vaikutuksia myös tanssimiseen. Opetuksesta hyötyivät kaikki oppilaat. Eniten hyötyä kokivat saaneensa ne, jotka harkitsivat uraa tanssin parissa.

Johtopäätöksenä on, että tanssitiedon opetus on suositeltava osa aktiivisten nuorten baletinharrastajien harrastusta. Opetus on kannattavaa suunnata yläkoulukäisille, aktiivisille harrastajille. Osaamisen kehittymistä tukevat osallistavat ja monipuoliset opetusmenetelmät, keskusteleavuus ja avoin ilmapiiri. Tutkimuksen ja sen tulosten perusteella tanssitietouden ottamista säännölliseksi osaksi baletinopetusta voi suositella laajoin perustein. Tutkimus on hyödynnettävissä perusteluna tanssitiedon opetuksen toteuttamisen hyödyille ja tarpeellisuudelle sekä pohjana sen toteutukselle.

Asiasanat: baletti, tanssi, tanssitietous, opetus, opetuskokeilu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Dance Teacher Education, Option of Ballet

Author: Satu Uimi

Title of thesis: Finding own perspective on dance: teaching dance knowledge to ballet students

Supervisors: Heli Kuula, Petri Hoppu

Term and year when the thesis was submitted: spring 2020 Number of pages: 42+10

This thesis is about teaching a dance knowledge for active young ballet students. Behind the work was an idea of bringing the dance knowledge to the part of ballet studies as an own subject.

Dance knowledge includes a wide range of topics related to dance and dancing. As a subject it is intended to help students to develop their skills and expand their knowledge in relation to their ballet studies and dance. Purpose of the study was to explore the benefits of teaching dance knowledge.

The main question of the research was: How studying the Dance knowledge helps student to form his or her own relationship and perspective to dance? Other issues were, related to teaching: What students think about studying as a part of their dance studies? How students feel about studying? and Which is the best way to implement teaching in practise? It was also important to observe how can students achieve new skills and help to their every-day life with ballet hobby, to growing as a dancer and, before all, finding their own personal perspective to the dance.

The research took place as a teaching experiment in the academic year 2019-2020. It included one lesson per week for sixteen weeks. The themes were selected and lesson plans and materials were created for an experiment. The student group was pupils in Oamk Dance EK special dance education at Oulu University of Applied Sciences. The study was qualitative and empirical. The study material consisted of my own observations as well as three surveys I made for students.

The study found out that students liked studying dance knowledge. All of students felt that it was beneficial for them in many ways. They thought that after studying they know about dance much more than before. The new knowledge and skills helped them in their every-day life and in dance lessons also. It was interesting, that those who aspired to a career as a dance field felt that they benefited the most.

The main conclusion of the study is that the Dance Knowledge is an important subject to the young ballet students. It is well suited for students aged 13-15 years, for example. Best practices are gained through participatory teaching methods. I can encourage ballet teachers and ballet schools to take the Dance knowledge to the part of their curriculum and weekly schedule. The study can be utilized to justify the benefit and necessity of the implementation of the teaching of dance knowledge, as well as the basis for its implementation.

Keywords: Ballet, Dance, Dance knowledge, teaching experiment

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUSAIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
3	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	9
4	KÄSITTEET JA TEOREETTINEN TAUSTA	11
4.1	Käsitteet	11
4.2	Teoriat käsitteiden taustalla	12
5	OPETUSKOKEILU	15
5.1	Kokeilun toteutus	15
5.2	Opetuskokeilun koostaminen – tanssitieto oppiaineena	15
6	OPETUSKOKEILUN KOKEMUKSET JA ANALYSOINTI	22
6.1	Alkukysely – ennakoasenteiden ja -tietojen kartoitus	23
6.2	Omat havainnot - kokeilun ensimmäinen puolikas	24
6.3	Puolenvälin kysely – kokemuksia ja toiveita	26
6.4	Omat havainnot – kokeilun toinen puolikas	27
6.5	Loppukysely – vaikutukset	28
6.5.1	Vastaukset	29
6.5.2	Tanssisuhteen arviointi	31
6.5.3	Itsearviointin tulokset	33
6.6	Omat havainnot – Kokeilun kokonaisuus	34
7	POHDINTA JA PÄÄTELMÄT	36
7.1	Tutkimuksen tulokset	36
7.2	Tutkimuksen merkitys	38
8	YHTEENVETO	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten tanssitietouden eli laaja-alaisesti tanssiin liittyvällä teoriapainotteisella opetuksella voi tukea aktiivisesti balettia harrastavan nuoren henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista. Keskeinen teema oli erityisesti nuorten baletinharrastajien harrastuksen, kokonaisvaltaisen tanssijuuden kehittymisen sekä henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostamisen tukeminen tanssitietouden opetuksen keinoin. Kyseessä on laadullinen ja empiirinen tutkimus. Tutkimus perustuu tanssitietouden opetuskokeiluun sekä sen aikana kerättyihin kokemuksiin ja niiden analysointiin.

Tutkimuskysymykseksi muotoutui seuraava: Miten tanssitietouden opetus tukee nuoren baletinharrastajan henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista? Tutkimuskysymykseen perehtymisen ja vastausten saamisen helpottamiseksi sille asetettiin useampia määrittäviä alakysymyksiä. Pääkysymyksen lisäksi tavoitteena oli tutkia myös opetuksen konkreettista toteutumista ja etsiä siten perusteita opetusmenetelmien ja -käytäntöjen valintaan. Kolmas havainnoitava asianhaara oli oppilaiden suhtautuminen tanssitiedon opetukseen ja opiskeluun: millaiseksi he sen kokivat ja mitä he kokivat siitä saavansa.

Inspiraationa opetuskokeilulle toimivat tekijän kokemukset tanssin oheistiedon opetuksen vähyydestä. Tekijä arvioi, että liittämällä tanssiteknisen opetuksen oheen tanssitietoutta oppilaat saisivat lisähyötyä harrastukselleen ja paremmat lähtökohdat mahdollisiin tanssin ammattiopintoihin pyrkimiseen. Ennen kaikkea tekijä uskoi, että tällainen opetus hyvin suunniteltuna ja monipuolisina, tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettuna auttaisi oppilaita muodostamaan omaa harrastusta laajemman käsityksen tanssista. Siten oppilaiden olisi mahdollista ymmärtää tanssitaidetta omaa harrastusta avarammin ja myös oppia näkemään itsensä osana tanssin kenttää.

Opetuskokeilu toteutettiin lukuvuoden 2019–2020 aikana Oamk Dance EK:lle eli Oulun ammattikorkeakoulun tanssinopettajakoulutuksen yhteydessä toimivalle, nuorille suunnatulle tanssin erikoiskoulutusluokalle. Opetusta oli marraskuun alusta helmikuun loppuun, yhteensä 14 kertaa 60 minuuttia. Oppitunteina (á 45 min) opetusta kertyi siten 18,66 tuntia. Opetuskokeilussa käsiteltiin kaikkia tanssitiedolle määriteltyjä aiheita, mutta lyhyemmin ja pienemmässä ajassa kuin varsinais-

sessä opetuksessa olisi tarkoitus. Näin päästiin keräämään havainnoinnin, kokemusten ja kyselyiden kautta tietoa siitä, millaisia vaikutuksia tanssitiedon opetuksella on tai koetaan olevan, etenkin suhteessa tanssijaksi kasvamiseen ja henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumiseen.

2 TUTKIMUSAIHE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuskysymysten valinnassa ja asettelussa lähdettiin siitä, että ne eivät kohdistuisi vain opetukseen, vaan ennemmin sen seurauksiin. Tausta-ajatuksiksi muodostui opetuksen kokonaisvaltaisuuden seuraaminen sekä analysoiminen. Tutkimuksen kautta toivottiin saatavan konkreettisia perusteita tanssitiedon opetuksen tärkeydelle. Keskiössä oli tietojen ja taitojen lisäämisen ohella nuoren itsenäisesti ajattelevaksi tanssijaksi kasvun tukeminen.

Tutkimuskysymyksen lopulliseksi muodoksi saatiin: Miten tanssitietouden opetus tukee nuoren baletin harrastajan henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista? Käsitteet tanssitietous ja tanssisuhde on avattu myöhemmin tässä opinnäytetyössä, luvussa neljä. Jotta kysymykseen perehtyminen olisi sujuvaa tutkimuksen kuluessa, asetettiin pääkysymykselle alakysymyksiä. Tutkimuskysymyksen lähestymistä helpottavina kysymyksinä olivat seuraavat yksityiskohtaisemmat kysymykset:

- Miten tanssitietouden järjestelmällinen opettaminen tukee laajan näkemyksen saamista tanssista taiteena ja tanssin alasta?
- Millä tavoin tanssitietouden opetus voi auttaa balettioppilaita muodostamaan omakohtaisen, näkökulmaltaan laajan käsityksen tanssista ja itsestä suhteessa siihen?
- Miten opetus voidaan toteuttaa siten, että se sekä itsessään että sisällöltään voi auttaa nuoren oman arjen järjestämistä tanssia tukevaksi?
- Millä tavoin opetus voi auttaa ja aikaansaada omaehtoista tanssijaksi kasvamista, käytännössä lisätä omaa vastuunottoa ja tiedostettua asennoitumista tanssia tai tanssiharrastusta kohtaan?

Varsinaisen tutkimuskysymyksen ohessa tarkoitus oli myös havainnoida opetuksellista toimintaa. Sen kautta tavoitteena oli selvittää, millainen opetus ja millaiset menetelmät ovat käytännössä toimivimpia tanssitietouden opetukseen. Tärkeää oli sekin, millaiset osaamistavoitteet tanssitiedon opiskeluun tulisi asettaa ja miten niitä arvioida. Yhtä lailla merkityksellistä oli oppilaiden kokemusten selvittäminen. Erityisesti kiinnosti se, miten oppilaat suhtautuvat tanssitiedon opetukseen ja millainen kokemus opiskelu heille on.

3 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tutkimuksen taustalla oli kokemukseni siitä, että ymmärrys tanssista ja siihen liittyvistä tekijöistä on tärkeää aktiiviselle tanssin harrastajalle. Kuitenkaan näitä aiheita ei juurikaan opeteta osana tanssiharrastusta. Halusin perehtyä siihen, miten tanssitetouden opetus voidaan toteuttaa ja miten sen hyödyt voidaan osoittaa. Halusin syventyä teemaan pedagogisesti, tanssinopetusta tutkien ja kehittämällä. Koen, että tutkimukselle tanssitetouden opetukseen ja tanssisuhteen muodostumisen tukemiseen liittyen on tarvetta.

Vaikken kohdistakaan kokeiluani tanssin perusopetuksen piiriin, antaa sen valtakunnallinen opetussuunnitelma aiheelle kontekstin. Opetushallituksen mukaan ”Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen” (Opetushallitus 2017, viitattu 25.9.2019). Jo tämä kohta antaa syyn tutkimukselle: näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on syytä tukea tanssioppilasta tanssisuhteen kehittämisessä.

Tanssisuhteen muodostumiseen ja tutkimusaiheeseen liittyväksi koen erityisesti seuraavat opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet: oppilaan fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen, terveelliseen elämäntapaan kannustaminen sekä tanssi-ilmaisun syventäminen elämyksellisen ja tutkivan oppimisen avulla (Opetushallitus 2019, viitattu 25.9.2019). Ne ovat olleet pohjana opetuskokeilun suunnittelulle.

Tutkimusaiheen kannalta merkittävin perustelu on ilmaistu vahvasti: Koko opetuksen tavoitteena on, että oppilas rakentaa omakohtaisen suhteen tanssiin ja muodostaa siitä laaja-alaisen käsityksen (Opetushallitus 2017, 64). Viimeistään se osoittaa, että tutkimukseni on, paitsi oman kiinnostukseni ja kokemusteni pohjalta tehty, myös ajankohtainen, alalle tärkeä ja perusteltu.

Tutkimuksellisesti opinnäytetyössäni on kyseessä kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan tieteellistä menetelmää, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä kokonaisvaltaisesti, sen ominaisuudet ja merkitykset huomioiden (Jyväskylän Yliopisto 2015, viitattu 18.4.2019). Tutkimuksen menetelmänä käytetään kyselyitä, minkä myötä tutkimus

saa myös määrällisiä ulottuvuuksia. Kyselyt sisältävät sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä opetuskokeiluun ja oppilaiden kokemuksiin liittyen. Näistä ja kokeilusta muutoinkin voi siten tehdä sekä määrällistä että laadullista analyysia. Määrällisellä eli kvantitatiivisella analyysilla kun pyritään selvittämään ilmiöiden syy-seuraus-suhteita numeroiden ja tilastojen avulla (Jyväskylän yliopisto 2015, viitattu 18.4.2019). Tutkimukselleni olisi merkittävää, mikäli pystyisin laadullisen kokemusten analysoinnin ohella tuottamaan myös määrällistä osoitusta tanssitietouden vaikutuksesta tanssijuuden kehittymiseen.

4 KÄSITTEET JA TEOREETTINEN TAUSTA

Tässä luvussa määritellään aluksi lyhyesti työssä ja tutkimuksessa käytettyjen termien merkitys. Erityisesti keskitytään siihen, miten termit käsitetään ja miten niitä käytetään juuri tässä tutkimuksessa. Luvun toinen osio keskittyy käsitteisiin liittyvään yleiseen teoriaan ja taustaan.

4.1 Käsitteet

Tanssitietous

Tanssitietous on tässä yhteydessä määritelty tarkoittamaan tanssiin ja tanssimiseen olennaisesti liittyviä teemoja sekä niiden teoriapainotteista opetusta. Se kattaa tanssimiseen ja tanssiin liittyvät aiheet laajasti ja moniulotteisesti. Tanssitietous käsittelee nuorelle tanssinharrastajalle tarpeellisia tietoja ja taitoja tanssinharrastamisen ja tanssialalle suuntaamisen tueksi, tanssijan arkeen, työväliseen ja tanssin kenttään liittyen. Teemoja ja opetuskokeilun aihevalikoimaa on avattu tarkemmin luvussa viisi.

Tanssitieto

Tanssitiedolla tarkoitetaan oppiainetta, eli opetusta, jossa käsitellään tanssitietoutta. Tämä termi on otettu käyttöön tähän opinnäytetyöhön selkeyden vuoksi. Näin lukija erottaa, milloin puhutaan oppiaineesta ja milloin aihekokonaisuudesta. Tanssitieto-oppiaineen määritelmä on luotu tätä tutkimusta varten. Sen muoto, sisällöt ja toteutus selostetaan tarkemmin luvussa 5.2.

Tanssisuhde

Tanssisuhteella tarkoitetaan sitä, miten yksilö tanssia tarkastelee ja millainen asema tanssilla on hänen elämässään. Yleisesti tanssisuhde muotoutuu yksilön asennoitumisesta ja perehtymisestä aiheeseen. Siten tanssisuhde koostuu tiedoista, taidoista ja kokemuksista. Sen rakentumisen katsotaan tapahtuvan edellä mainittujen asioiden kautta, osaamisen kehittyessä. Jokaisella on jo luonnostaan tanssisuhde, eli jokin ymmärrys tanssista tai näkökulma siihen. Mahdollisuus henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostamiseen juontuu siten osaamisen lisäämisestä sekä kyvystä kyseenalaistaa kuulemaansa ja soveltaa osaamistaan.

Nuori baletin harrastaja / harrastaja

Tutkimuksen taustalla oli oletus, että tanssitetous on hyödyksi eri-ikäisille tanssin harrastajille, kunhan sen opetus on ikä- ja ymmärrystasoon sopeutettua. Tutkimuksen resurssien rajallisuuden vuoksi kohteeksi valikoituivat yläkouluikäiset ja sitä vanhemmat tanssioppilaat. Sen vuoksi tässä opinnäytetyössä nuorella baletin harrastajalla tarkoitetaan yli 13-vuotiasta nuorta, joka harrastaa balettia ja mahdollisesti muitakin tanssin lajeja aktiivisesti, muttei vielä ole tanssin ammattiopintojen piirissä.

4.2 Teoriat käsitteiden taustalla

Tanssitetous ja tanssitetou

Tanssitetoudesta tai sen opetuksesta on saatavilla verraten vähän, jos lainkaan tutkimustasoisia tietoa. Suomessa tanssitetou tai vastaavien aiheiden säännöllisestä opetuksesta harrastajille ei ole ollut saatavissa tutkimusnäyttöä. Tanssitetou mainitaan muutamien tanssinopetuksen tarjoajien tuntikuvauksissa tanssilajien yhteydessä, mutta itsenäistä asemaa sille ei juuri suoda. Tanssitetouksen sisältö ja tarkoitus on niin ikään varsin vaihtelevaa.

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry on kartoittanut tanssinopetuksen tarjontaa jäsenkoulujensa osalta. Liittoon kuuluu 83 tanssioppilaitosta eri puolilta Suomea (Stopp ry 2020, viitattu 29.4.2020). Liitto lähetti vuonna 2018 jäsenistölleen kyselyn opetuksesta, lajeista ja aiheista. Vastaajista vain yksi mainitsi tanssitetou erikseen, sekin kurssimuotoisesti tanssin historian opiskeluun liittyen (Stopp ry 2018). Kyselyn tulokinnassa on huomioitava, että tanssitetou tai vastaavaa nimikettä ei ollut kyselylomakkeessa omana osionaan, vaan maininnat siitä olivat ”muuta”-osiossa. On siis mahdollista, että tanssitetoutta opetetaan muun tanssinopetuksen sisällä. Silti kyselyn tuloksesta voi selvästi päätellä, että tanssitetou tai sen aiheiden opetus ei ole harrastustasolla yleistä.

Tanssisuhde

Tanssisuhteelle ei ole olemassa yksiselitteistä tieteellistä määritelmää. Terminä se on yleisesti käytetty. Kuten on tullut ilmi, opetushallituksen opetussuunnitelmaohjeistossa puhutaan suhteesta tanssiin, ei varsinaisesti tanssisuhteesta. Moni tanssiopisto kuitenkin mainitsee nimenomaan tanssisuhteen opetussuunnitelmassaan. Esimerkiksi Kuula-opisto kertoo myönteisen tanssisuhteen rakentumisen olevan yksi toimintansa keskeisistä tavoitteista (Kuula-opisto 2018, 2, viitattu

29.4.2020). Kuopion konservatorio puolestaan toteaa, että oppilaalle tarjotaan tanssiharrastuksen kautta mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen ja luovaan tanssisuhteeseen (Kuopion konservatorio 2020, viitattu 29.4.2020). Tanssisuhteen ja sen tukemisen tärkeys siis tunnustetaan ja tunnustetaan yleisesti.

Ymmärrän tanssisuhteen tarkoittavan yksinkertaistetusti suhdetta tanssiin, tanssimiseen tai tanssiteeseen. Tanssissa taas yhdistyvät taide ja urheilu sekä monet alakäsitteet, kuten tanssin lajit määritelmiseen. Mielestäni tanssisuhde on olemassa jokaisella ilman sen tietoista rakentamista. Tietoisesti voi sen sijaan koota ja saavuttaa perustellun tanssisuhteen. Näen, että tanssisuhteen muodostuminen on osa myös tanssijaksi kasvamista. Samalla ajattelen, että tanssisuhde ei ole asia, jonka voi rakentaa valmiiksi, vaan se muuttuu ja muovautuu koko elämän ajan.

Väitän, että tanssisuhteen muodostumiseen ja muodostamiseen vaikuttaa ensisijaisesti tanssikäsitys. Tanssin harrastajat imevät itseensä opettajiensa sanoja ja käsityksiä tanssista. Toki tanssisuhdetta muokkaavat myös harrastuksen ulkopuoliset tekijät, kuten muiden suhtautuminen tanssiin, tanssiteosten seuraaminen tai tanssiin liittyvä uutisointi. Uskon, että ensisijainen keino tanssisuhteen muodostumisen tukemiseen on tarjota oppilaille tilaisuuksia tanssikäsityksen laajentamiseen ja ohjata heitä itsenäiseen ajatteluun suhteessa tanssiin.

Nuori baletin harrastaja

Harrastuksena baletti sopii kaikenikäisille. Tanssi- ja baletti-harrastus tavoittaa Suomessa suuren määrän lapsia ja nuoria. Suomen Tanssioppilaitosten liiton mukaan taiteen perusopetuksen piirissä tanssia opiskelee 40 000 lasta ja nuorta. (Stopp ry 2020, viitattu 29.4.2020.) Baletinopetusta antavat kuitenkin monet toimijat myös taiteen perusopetuksen ulkopuolella. Sen vuoksi todellinen harrastajamäärä on huomattavasti suurempi.

Baletti on lajina vaativa. Ammattiin tähdätessä oppilaalla tulee olla otolliset fyysiset edellytykset sekä motivaatiota intensiiviseen harjoitteluun. Aktiivinen harjoittelu tulee aloittaa varsin nuorella iällä. (Aavikko 2013, viitattu 7.5.2020.) Baletti-harrastus aloitetaan useimmiten alle kouluikäisenä lastentanssista tai vastaavista tunteista. Varsinainen luokittain etenevä baletin opiskelu alkaa allekoulukäisestä noin seitsemän vuoden iässä (Balettioppilaitos 2020, viitattu 29.4.2020). Balettitanssijan tutkinto on ammattikoulutus, johon hakeudutaan peruskoulun jälkeen, tavallisesti noin 15-vuotiaana (Opintopolku 2020, viitattu 29.4.2020). Baletti-harrastuksen kautta voidaan suunnata myös muihin tanssikoulutuksiin tai tanssinopettajan opintoihin, joita Suomessa on tarjolla muutamia

(Tanssin tiedotuskeskus 2020, viitattu 7.5.2020). Aktiivisena harrastuksena balettia voidaan tanssia aikuisiälle saakka.

Tanssitietouden opetuksen opetuskokeilun kohderyhmäksi valikoitunut oppilasjoukko koostui 13–20-vuotiaista oppilaista. Sen vuoksi ennen kokeilun toteuttamista oli perehdyttävä iän ja kehitysvaiheen piirteisiin, jotka mahdollisesti vaikuttaisivat opiskeluun.

Aktiivisesti balettia harrastava nuori on monessa suhteessa verrattavissa urheilijaan. Teini-iässä lapsen tai nuoren kehitys on vielä kesken, mikä on huomioitava ohjauksessa (Laine & Mero 2012, 49). Murrosikä alkaa yleensä noin 13-vuotiaana ja vaikuttaa sekä kehoon että mieleen. Keholliset muutokset saattavat tuoda haasteita tanssimiseen ja henkiset siihen, miten nuori näkee itsensä tai motivoituu harrastukseensa. Murrosiässä mielialat vaihtelevat, kun nuori rakentaa minuitaan ja käsityksiään, myös protestoimalla vanhempia tai opettajia vastaan. Samalla kognitiivinen kehitys mahdollistaa abstraktin ajattelun. Sen myötä esimerkiksi henkilökohtaisen moraalin ja maailmankatsomuksen tietoinen rakentuminen tulee ajankohtaiseksi. Nuori kykenee olemaan aiempaa omaehtoisempi ja oma-aloitteisempi. (Kaski & Liukkonen 2012, 80–82.)

Tutkimustiedon valossa murrosikä vaikuttaa otolliselta ajalta tanssitiedon opiskelun aloittamiselle. Nuoret ovat saavuttaneet kehityksellisesti valmiuksia vastaanottaa tietoa. Heillä on kykyä ja halua kyseenalaistaa opettajan sanomaa ja luoda omia mielipiteitään. Henkisesti omien näkemysten esilletuominen on tärkeää, mutta voi olla haastavaa, sillä sosiaaliset paineet koetaan murrosiässä usein suuriksi (Kaski & Liukkonen 2012, 83). Se on otettava huomioon opetusmenetelmiä valitessa. Samoin on huomioitava nuorten arkielämä ja opetuksen sopiminen siihen. Murros- tai yläkouluikä vaikuttaisi kuitenkin olevan sopiva ajankohta tanssitietouteen syventymiselle ja henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostamisen aloittamiselle.

5 OPETUSKOKEILU

Tutkimus koostui opetuskokeilun toteutuksesta sekä sen aikana tehtyjen havaintojen ja kerättyjen kyselyvastausten analysoinnista. Tutkimuksen tulosten ymmärtämisen kannalta tärkeät kokeilun taustatiedot esitän lyhyesti luvun osassa 5.1. Tanssitetouden opetuskokonaisuuden luomisen toteutin osana pedagogisia harjoitteluopintojani, joten tässä yhteydessä siitä kerrotaan vain tutkimuksen kannalta olennaiset tiedot (5.2). Varsinainen tutkimus perustuu kokeilun aikaisten havaintojen ja kyselyvastausten analysointiin (luku 6).

5.1 Kokeilun toteutus

Opetuskokeilu toteutui lukuvuoden 2019–2020 aikana, lokakuusta maaliskuuhun. Se sisälsi kahden jakson eli 16 viikon ajalle jaettuna 16 x 60 minuuttia opetusta. Lukujärjestyksessä tanssitetou-tunti sijoittui tavallisesti tiistai-iltaan. Koronavirustilanteen vuoksi kaksi viimeistä oppituntia toteutettiin etänä – opettajan tekemän nauhoitteen ja itsenäisen tehtävän sekä loppukyselyyn vastaamisen merkeissä.

Opetusryhmä koostui Oamk Dance EK -luokan oppilaista. Oamk Dance EK on Oulun ammattikorkeakoulun tanssin erikoiskoulutusluokka. Se on suunnattu 13-vuotiaille ja vanhemmille motivoituille nuorille. Tanssin harrastaminen EK-luokalla on tavoitteellista ja antaa valmiuksia tanssin ammatilliseen koulutukseen. Opetusta oli kyseisenä lukuvuonna 540 minuuttia viikoittain. Se koostui baletista, baletin repertuaarista, tanssiedosta, nykytanssista, produktiotyöskentelystä ja showtanssista. Opetukseen kuului myös näytöksiä. (Oulun ammattikorkeakoulu 2020.) Oppilaista kuusi osallistui tanssitetou-tunneille, iältään he olivat 13–20-vuotiaita.

5.2 Opetuskokeilun koostaminen – tanssitetou oppiaineena

Vaikka tutkinkin, miten tanssitetouden opetus tukee nuoren tanssisuhteen muodostamista, on sillä itsessään laajempiakin merkityksiä. Tanssitetou-oppiaineen tavoitteeksi muodostui lopulta nuoren tanssinharrastajan kokonaisvaltainen kasvu ja tanssijuuden kehittyminen. Tanssijuus on moniulot-

teinen käsite, jonka tarkka merkitys voi vaihdella tilanteesta ja henkilöstä riippuen (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2018, viitattu 18.4.2019). Tarkoitan sillä tässä yhteydessä tanssillisen osaamisen ohella kokonaisvaltaista tietoutta ja taitoutta tanssiin ja tanssimiseen liittyen sekä oman tanssisuhteen tiedostamista. Tanssijuuden ja tanssitaiteen sekä -alan tuntemuksen välinen yhteys on olennainen osa tanssisuhdetta. Lähtökohtanani oli, että tietämystä tanssista ja sen harrastamiseen liittyvistä asioista lisäämällä voi suoraan tukea nuoren harrastusta, osaamisen kasvua ja siten tanssijuuden kehittymistä. Siten halusin rakentaa jo opetuskokeiluun laajan aihekirjon tanssia tukevista teemoista.

Kokemusteni mukaan perehtyminen tanssiin muista kuin konkreettisen harjoittelun näkökulmista sekä siten henkilökohtainen suhde tanssiin jäävät varsin vähälle huomiolle baletinopetuksessa. Tanssitiedon opiskelu ja tanssiin perehtyminen teoreettiselta kannalta on suurimmalta osalta oppilaan oman aktiivisuuden varassa. Luulen, että laajempi, edes perustasoinen tietoisuus omasta tanssilajista ja tanssimista tukevista asioista, tanssista yleisesti sekä tanssin kentästä tukisivat harrastajan oman tanssisuhteen muodostumista, liittäisivät tanssiteknisen työskentelyn laajempaan kontekstiin sekä antaisivat hyvän pohjan mahdollisiin tanssialan ammattiopintoihin suuntautumiseen.

Aiheiden valinta

Tanssitiedon opetuskokonaisuuden rakentamisen pohjana olivat omat kokemukseni, Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden maininnat tietopuolisista aiheista sekä saatavilla oleva tanssiin liittyvä oppimateriaali, lähinnä Opetushallituksen vuonna 2008 julkaisema Tanssioppilaan kirja. Tanssioppilaan kirjan esipuheessa kuvataan tanssitiedon opetuksen tilaa. Kuvaus on edelleen osuva. Siinä tekijät toteavat kirjan tarkoituksen olevan kertoa asioita, joita tanssitunneilla harvoin ehditään käsitellä. Tanssiin todetaan kuuluvan monenlaisia asioita, joista kyseisessä kirjassakin käsitellään vain muutamia (Ahonen ym. 2008, 3). Yli kymmenen vuotta julkaisunsa jälkeen teos on edelleen ainoa suoraan Tanssioppilaille suunnattu tietoteos Suomessa.

Kävin läpi sisällöt, joita Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa asetetaan tanssin laajalle perusopetukselle. Otin sieltä huomioon etenkin sellaiset aiheet, joihin ei kokemusteni mukaan ehditä pureutua tanssituntien puitteissa. Muistelin kokemuksiani ja muilta tanssinopettaja-opiskelijoilta kuulemiani ajatuksia siitä, mistä olisi itse kaivannut tietoa nuorena tanssinharrastajana. Näiden pohjalta valitsin opetuskokeilun aiheet ja rajasin ne opetuskokeilua ajatellen. Otin rajauksessa huomioon käytettävissä olevan ajan ja oman osaamiseni. Mikäli kyseessä olisi kokeilun

sijaan pidempiaikainen opetus, voisi aihekirjo olla laajempi ja syvällisempi. Kokeilun pohjalta tanssitetouden opetusta voi kuitenkin tarvittaessa laajentaa ja soveltaa.

Tanssioppilaan kirjasta otin opetuksen osa-alueiksi esimerkiksi kehonhuollon ja tanssin historian. Musiikin sen sijaan jätin tämän kokeilun ulkopuolelle, sillä toivon, että siihen pystyttäisiin keskittymään baletin harjoittelun ohessa. Laajemmassa opetuksessa sekin toki ansaitsisi paikkansa osana tanssitetouta. Opetushallituksen materiaaleista poimin suureksi otsakkeeksi fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin tukemisen ja terveelliseen elämäntapaan kannustamisen (Opetushallitus, 2017). Baletin sanasto ja etiketti taas valikoituivat mukaan Classical Ballet Technique -teoksesta (Warren 1989). Halusin kuitenkin lähestyä tanssia vielä suuremmalla aihevalikoimalla, joten osa valinnoistani perustui puhtaasti kokemuksiini siitä, mikä olisi oppilaille tarpeellista. Valittuani aiheet etsin kattavasti tietoa useista eri lähteistä ja koostin niistä tuntikokonaisuudet.

Teemat

Tanssitetou-oppiaineen kokonaisuus jakautui lopulta osa-alueisiin, kolmen otsikon alle. Osa-aluejako oli osin keinotekoinen, mutta helpotti kokonaisuuden suunnittelua ja tasapainoista toteutusta. Osa-alueiden rajat ovat liukuvat, koska kyseessä olevat aiheet ovat varsin kokonaisvaltaisia. Osa-alueiden tarkoitus oli lähinnä selkeyttää opetuksen suunnittelua sekä osaamistavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen seuraamista.

Ensimmäinen otsikko on *tanssijan arki*. Osa-alue koostuu tanssin harrastamiseen liittyvistä käytännön tekijöistä. Käsiteltäviä aiheita ovat arjen rytmittäminen, henkinen hyvinvointi ja muut vastaavat tanssin harrastamiseen olennaisesti liittyvät asiat. Tavoitteena on saada oppilaat arvioimaan omia tottumuksiaan ja valintojaan sekä ymmärtämään mahdollisuutensa vaikuttaa omaan arkeensa. Osion myötä nuori saa perehtyä harrastamiseensa ajatuksen kanssa ja oppii näkemään omien valintojen ja itseohjautuvuuden merkityksen.

Toinen otsikko on *Kehollisuus/työväline*. Osa-alue koostuu tanssin harrastamisen tukemiseen liittyvistä toiminnoista etenkin keholliselta kannalta. Käsiteltäviä aiheita ovat kehonhuolto ja sen menetelmät, oheisharjoittelu, anatomia, ravinto ja lepo. Tavoitteena on oppia kehon toiminnan lainalaisuuksia sekä ymmärtää kehon olevan ikään kuin työväline, josta on huolehdittava. Osion myötä nuori pääsee miettimään omia tavoitteitaan tanssin parissa sekä ymmärtämään työnteon ja oman vastuun merkityksen.

Kolmas otsikko on *Tanssitaide*. Osa-alue koostuu tutustumisesta tanssin kenttään ja oman lajin eli baletin kulttuurin, historian ja nykypäivän tuntemuksesta. Käsiteltäviä aiheita ovat baletin kehittyminen pääpiirteissään sekä merkittävimmät teokset ja tekijät, tanssialan ja muut tanssiin liittyvät koulutukset ja työt, tanssin harrastamisen mahdollisuudet, tanssin katsominen sekä tanssin asema Suomessa ja maailmalla. Tavoitteena on saada perustietoja, joiden pohjalta voi nähdä tanssin tai baletin laajemmin taiteena pelkän oman harrastuksen sijaan. Osion myötä nuorta autetaan omaksumaan perustietous alastaan sekä muodostamaan realistinen kuva tanssin kentästä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Aiheet valikoin opetuskokeilun ensimmäiselle jaksolle itse valmiiksi. Toiselle puolikkaalle annoin oppilaiden valita aiheet esittelemistäni vaihtoehdoista. He saattoivat myös ehdottaa muita aiheita, joista yksi, koreografia, päätyikin mukaan. Pääosin yhteen aiheeseen keskityttiin yhden tunnin ajan. Kokeilun aikana käsitellyt aiheet olivat anatomia, ajanhallinta ja harjoittelun rytmittäminen, ravitseminen, palautuminen, lepo ja rentoutuminen, oheisharjoittelu, kehonhuolto, henkinen hyvinvointi, baletin historia, baletin kulttuuri ja sanasto, baletin klassikkoteokset, baletin koulukunnat ja tyylilajit, kilpailut baletissa, koreografiointi, tanssin analyysi ja kritiikki, tanssikoulutus ja -työt tanssin parissa, Suomen tanssin kenttä.

Tavoitteet

Tanssitieto -opintojen tarkoituksena on tarjota nuorelle baletinharrastajalle tietoa, välineitä ja tukea oman tanssijuuden kehittymiseen ja tiedostetun tanssisuhteen muodostamiseen. Kyseessä on kuitenkin pitkä prosessi, ja opetuskokeilu on lyhyt. Sen vuoksi kokeilun ainoa tavoiteltava asia ei ollut tanssijuuden kehittyminen, vaan ennemmin sen alkuun saattaminen sekä siihen liittyvät nopeammin saavutettavat käytännön tiedot ja taidot. Tarkoitus oli, että opintojen myötä nuori pääsee käsittelemään harrastustaan syventäviä ja tukevia aiheita, miettimään, pohtimaan ja kyseenalaistamaan. Opetuksen aiheista nousseita ideoita ja toimintamalleja voisi siten siirtää varsin nopeastikin osaksi omaa arkea. Sen kautta hyvinvointi voi lisääntyä, harrastus muuttua entistäkin mielekkäämmäksi ja arki helpottua.

Suunnittelutyön osana loin tanssiedolle osaamistavoitteet. Osaamistavoitteet muotoilin siten, että ne olisi mahdollista saavuttaa säännöllisen pidempiaikaisen opetuksen kautta. Opetuskokeilun lyhytaikaisuuden vuoksi sen aikana oli tavoite kulkea kohti kyseisiä osaamistavoitteita, ei saavuttaa niitä täysin. Osaamistavoitteet esitettiin osa-alueittain jaoteltuina ja osaamismuotoisesti ilmaistuina, seuraavan kuvan mukaisesti.

Tanssitietouden opetuskokeilun päätyttyä oppilas osaa:

1. Tanssijan arki osa-alueella:
 - rytmittää arkensa tanssin kannalta otolliseksi ja tasapainoiseksi
 - ymmärtää henkisen hyvinvoinnin merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle
 - etsiä itselleen sopivia menetelmiä ja vaihtoehtoja, kysyä ja kyseenalaistaa.

2. Työvälineen osa-alueella:
 - tunnistaa tanssiharjoitteluun vaikuttavat tärkeimmät anatomiset rakenteet ja toiminnot
 - huoltaa kehoaan, lämmitellä ja palautua
 - ymmärtää levon merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle
 - ymmärtää ravinnon merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle.

3. Tanssitaiteen / tanssin kentän osa-alueella:
 - tiedostaa oman lajinsa eli baletin historiaa pääpiirteittäin
 - tunnistaa oman lajin merkittävimpiä teoksia, tekijöitä ja tyyliuuntia
 - nähdä lajinsa moniulotteisesti pelkän teknisen näkökulman sijaan
 - tiedostaa tanssin tilanteen Suomessa pääpiirteittäin
 - olla tietoinen tanssialan koulutuksista
 - miettiä tavoitteitaan ja mahdollisuuksia tanssialalle suuntautumiseen sekä vertailla vaihtoehtoja.

Yhteenvedona: Kokemus omasta tanssijuudesta sekä tietämys tanssin historiasta ja nykypäivästä sekä tanssijana olemisesta, harjoittelusta ja kehonhuollosta ovat kertyneet yhtä mittaa tanssiteknisen ja tanssillisen osaamisen kanssa. Oppilaalla on perustiedot taiteensa alasta, sekä pohjatietoja mahdollisia ammattiopintoja ajatellen. Käsitys omasta lajista ei ole vain pinnallinen, vaan perustiedot hallitseva ja omakohtainen. Oppilaalla on kyky itsenäisesti jatkokehittää osaamistaan.

kuva 1: Tanssitiedon osaamistavoitteet

Opetusmenetelmät ja -tilanteet

Kokeiluun valmistautuessani vastaan tuli sopivien opetusmenetelmien valitseminen. Opetusmenetelmien valinnassa painoi vahvasti Opetushallituksen tanssin opetussuunnitelmien perusteiden maininta elämyksellisestä ja tutkivasta oppimisesta (Opetushallitus 2019, viitattu 25.9.2019). Halusin luoda oppitunneista keskustelevia ja pohtivia. Valikoin kuhunkin aiheeseen mielestäni osuvia opetusmenetelmiä, yhdistellen myös toisistaan eroavia keinoja samoillekin tunneille.

Kokeilussa opetusmenetelminä käytettiin pääosin seuraavia: luennon kuunteleminen, toiminnalliset tehtävät, kirjalliset tehtävät, yksin tehtävät tehtävät, tehtävät parin kanssa, tehtävät ryhmässä, keskustelut, vapaaehtoiset kotitehtävät. Tunnit pidettiin vaihtelevasti tanssisalissa tai luokkatilassa. Oppilaat saivat itse valita paikkansa joko lattialta tai tuoleilta. Koska kokeilun viikkotunti ajoittui balettitunnin jälkeen myöhäisiltan, sai tanssitetotunnin aikana halutessaan myös venytellä tai syödä välipalaa. Näin ollen tunneille päästiin myös olosuhteiden puolesta rakentamaan rentoa ilmapiiriä.

Opetuksen toteutus

Osa-alueita valikoidessani mietin, mitkä aiheet palvelisivat parhaiten nuorta baletin harrastajaa. Samalla pidin mielessäni, että aiheiden on oltava sellaisia, joita kykenen itse opettamaan: tarkoitus oli valita ja rajata aiheet siten, että kuka tahansa pätevä tanssinopettaja pystyy opettamaan tanssitetoutta omille oppilailleen.

Toteutin opetuksen kokonaisuudessaan itse. Tämä valinta perustui sekä käytännön syihin että tutkimuksellisiin tarpeisiin. Koska opetin ja tutkin itse, pystyin muovaamaan opetusta tutkimuksen tarpeiden mukaan. Opetusryhmä oli ennestään tuttu, ja siten opetustilanteisiin muodostui luontevasti turvallinen oppimista edistävä ilmapiiri. Myös opetuksen vaikutuksia tanssimiseen oli mahdollista seurata. Suurimpana syynä oli, että halusin tutkimusten tulosten olevan mahdollisimman usean tanssinopetusalan toimijan hyödynnettävissä. Sen vuoksi oli tärkeää pitää opetuskokeilun kokonaisuus, taso ja aihepiirit sellaisina, että kuka tahansa Tanssinopettajaksi valmistunut voisi sitä opettaa.

Laajemmassa opetuskokonaisuudessa opetuksen toteutus voisi olla monimuotoisempi, mikäli järjestäjän resurssit sen sallivat. Voisi esimerkiksi olla oppilaille eduksi, jos opetusta voisi toisinaan syventää eri alojen asiantuntijoiden vierailuilla. Vaihtoehtoisesti taas yksi tanssikoulun opettajista voisi erikoistua tanssitetouden teemoihin ja niiden opettamiseen sekä opettaa myös muita kuin

omia ryhmiään. Silloin tosin menetettäisiin se etu, että baletinopettaja pääsee kuulemaan oppilaiden ajatuksia ja asioita voidaan linkittää suoraan tanssitunneilla tapahtuneeseen. Näistä syistä päädyin opettamaan itse kokeiluni ja havainnoimaan sen seurauksia.

6 OPETUSKOKEILUN KOKEMUKSET JA ANALYSOINTI

Toteutin opetuskokeiluun liittyen kolme kyselyä. Kyselyvastauksista sain kirjallista aineistoa tutkimukseni materiaaliksi. Keräsin materiaalia myös kokemusperäisesti: havainnoin opetustilanteita ja tein huomioita kokemastani. Seurasin myös keskusteluja oppituntien jälkeen. Tässä luvussa käyn läpi jokaisen kyselyvaiheen sekä omat havaintoni kokeilun edetessä, kronologisessa järjestyksessä.

Kyselyt jaottuivat koko opetuskokeilun ajalle. Ensimmäisen kyselyn teetin ennen kokeilun alkua, toisen sen puolella välissä ja kolmannen kokeilun päätyttyä. Kyselyt olin muotoillut ennen kokeilua, mutta muokkasin niitä jonkin verran kokeilun aikana. Kyselyt toteutettiin repertuaari- tai tanssietotuntien yhteydessä. Oppilaiden vastausaikaa ei ollut rajattu. Kyselyiden päätavoitteena oli nähdä, miten tanssisuhde kehittyi opetuskokeilun myötä. Muina tavoitteina oli selvittää taustoja ja tietoja, joiden perusteella opetuksen suunnittelu ryhmälle sopivaksi helpottuisi, sekä yleistä suhtautumista tanssietoon oppiaineena ja kokemuksia sen tarpeellisuudesta. Selvityksen kohteeksi tuli aiempiin liittyen oppilaiden osaamisen kehittymisen seuraaminen sekä tanssisuhteen kuvaamisessa tapahtuneet muutokset.

Koska tanssisuhde on moninaisia ulottuvuuksia sisältävä käsite, keskityin sen tutkimiseen kyselyin ja havainnoin kolmesta päänäkökulmasta: Yksi näkökulma keskittyi oppilaan omaan sanalliseen kuvaukseen siitä, mitä tanssi hänelle merkitsee. Tämä näkökulma painottui siten oppilaan subjektiiviseen kokemukseen siitä, mitä tanssiharrastus merkitsee juuri hänelle. Toinen näkökulma puoleutui tietojen lisääntymiseen. Tutkin, mitä uutta tai aiemmin opittua syventävää oppilas koki oppineensa tanssietotuntien myötä. Sen kautta arvioin, miten hänen mahdollisuutensa ymmärtää tanssia laaja-alaisesti olivat siten kehittyneet. Kolmannen näkökulman antoi havainnointi sekä oppilaiden vastaukset kysymyksiin siitä, miten tanssietotuntien anti oli vaikuttanut heidän toimintaansa tai ajatteluunsa. Tutkin, olivatko he kokeneet sen hyödylliseksi ja olivatko he onnistuneet itsenäisesti yhdistämään oppimaansa tanssiin tai arkielämäänsä. Näiden kolmen näkökulman kautta tulkitsin, millaisilla tavoilla opetuskokeilu oli tukenut heidän mahdollisuuksiaan henkilökohtaisen tanssisuhteen tietoiseen muodostamiseen.

6.1 Alkukysely – ennakkoasenteiden ja -tietojen kartoitus

Teetin ennakkokyselyn (liite 1) balettituntien yhteydessä 10.10.2019, noin kaksi viikkoa ennen opetuksen alkua. Oppilaat syventyivät vastaamiseen ja käyttivät siihen aikaa noin kaksikymmentä minuuttia. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää oppilaiden odotuksia ja ennakkoasenteita tanssitiedon opiskeluun. Opetuksen suunnittelua varten oli tarpeen kartoittaa jo olemassa olevan tanssitetämyksen tasoa. Kyselyn kautta saaduista vastauksista oli myös tarkoitus tunnustella tanssisuhteen tilaa.

Odotukset ja ennakkoasenteet näyttäytyivät pääsääntöisesti myönteisinä ja innostuneina. Suurin osa oppilaista odotti, että tanssitiedon opiskelu on mielenkiintoista ja siitä on heille hyötyä. Yksi oppilas koki olevansa vielä epätietoinen opetuksen sisällöstä, eikä sen vuoksi osannut kertoa odotuksiaan. Yhden oppilaan vastaus poikkesi muista enemmän: hän kertoi ihmetelleensä, miksi tanssitetämyksen opetetaan, ja oli ajatellut sen olevan tylsää. Siitä huolimatta hän oli päättänyt suhtautua tunteihin avoimesti. Kaikista vastauksista korostui kuitenkin halu oppia uutta ja saada lisää tietoa niin omasta lajista kuin tanssiin liittyvistä asioista yleisesti.

Kyselyn kautta sain suuntaa antavia tietoja oppilaiden osaamisesta tanssitiedon osa-alueella. Oppilaista kaikki olivat aiemmin opiskelleet tai hankkineet itsenäisesti tietoa joistain aihealueista. Kaikki esittivät toiveita aiheista, joista haluaisivat kuulla tunneilla. Jo ennalta tutuistakin aiheista haluttiin oppia lisää. Tanssitetämyksellä vaikutti olevan varsin paljon painottunut tekniseen tanssimiseen, ja sitä oli laajennettu lähinnä oman kiinnostuksen kautta itse tietoa etsimällä.

Tanssi liittyi oppilaiden arkeen ja määritti sitä näkyvästi. Vastauksista välittyi positiivinen suhde tanssiin ja tanssimiseen. Kuitenkin tanssin koettiin vievän paljon aikaa. Tämä näkyi erityisesti kahdessa vastauksessa. Väitteeseen ”En aina ehdi tehdä läksyjä tai kotitöitä tanssiharjoitusten takia” suurin osa oppilaista vastasi olevansa osittain samaa mieltä. Puolet oppilaista totesi, että haluaisi olla enemmän kavereiden kanssa, muttei tanssin takia ehdi. Kuitenkin suurin osa kertoi, että heille jäi tanssin ja koulun lisäksi myös vapaa-aikaa. Arki kaikkineen aiheutti myös väsymystä. Suurin osa vastasi väitteeseen ”olen usein väsynyt” olevansa täysin tai osittain samaa mieltä. Tanssin myönteiset vaikutukset arkeen kuitenkin korostuivat: kaikkien mielestä tanssitunnille oli yleisesti kiva lähteä ja olo tanssitunnin jälkeen oli yleensä hyvä.

Tanssisuhdettaan tai sen merkittävää osaa eli suhdettaan tanssiharrastukseen kaikki oppilaat osasivat kuvata varsin kypsästi, vaikkakin osa mainitsi kuvailemisen olevan vaikeaa. Kysymys oli subjektiivisesti suunnattu, koska sillä haluttiin selvittää, mitä tanssi merkitsee oppilaalle konkreettisesti. Suurin osa oppilaista koki tanssin olevan tärkeä harrastus ja itselle sopiva laji, josta pitää. Tanssia harrastettiin juuri sen vuoksi, että se koettiin kivaksi ja mielekkääksi. Yhteiseksi tekijäksi muodostui, että tanssi on enemmän kuin yksi harrastus muiden joukossa, muttei kuitenkaan koko elämän tärkein asia. Tanssin koettiin olevaan tärkeää, ihanaa ja itselle sopivaa. Henkiset ulottuvuudet, kuten uuden oppiminen ja oivaltaminen sekä se, että tanssiessa ei tarvitse murehtia mistään, nousivat myös esille. Osalla oli urasuunnitelmia tanssiin liittyen, osa halusi pitää tanssin rakkaana harrastuksena, osana muuta elämää. Yksi tanssijoista erosi muista kertomalla, että tanssi on todella suuri tekijä elämässä, siihen kiertyvät niin kaverit ja rentoutuminen kuin itsensä kehittäminen ja urasuunnitelmatkin. Kaikkien oppilaiden tanssiharrastus oli jatkunut jo pitkään. He kokivat, että haluavat aikuisenakin tanssia, joko ammatikseen tai harrastuksena.

Kyselyn vastausten perusteella päätin, että ryhmä on otollinen ja avoin tanssitiedon opetuskokeilulle. Heillä on intoa oppia, ja pyrin vastaamaan heidän intoonsa sitä ylläpitäen. Kyselyvastaukset antoivat hyvän pohjan opetukselle.

6.2 Omat havainnot - kokeilun ensimmäinen puolikas

Opetus alkoi lupaavasti. Oppilaat osallistuivat heti ensimmäisellä tunnilla ahkerasti keskusteluun. Teemana oli opetuskokeilun sisältöön, käytäntöihin ja oppimistavoitteisiin tutustuminen sekä varsinaisena aiheena ajanhallinta ja harjoittelun rytmittäminen. Olin valinnut kyseisen teeman alkuun, sillä se oli kaikille tuttu ja haastava asia, josta olisi jokaisella omakohtaisia kokemuksia. Opetusmenetelminä oli luento, keskustelu ja yhteinen esimerkkiviikon koostaminen. Vapaaehtoiseksi kotitehtäväksi jäi oman viikon kuormitusten koostaminen samalla mallilla ja havainnointi, onko rytmitys toimiva vai tarvitsisiko sille tehdä jotain. Aihe selvästi kiinnosti oppilaita. 60 minuutin oppitunnin päättyessä oppilaat jäivät vielä juttelemaan luokkaan, vaikka tanssitunneilta he yleensä poistuvat heti tunnin päätyttyä. Oppilailla olisi ollut vielä puhuttavaa aiheesta. Havaittavissa oli mielestäni myös helpotusta ja innostusta siitä, että tanssietä oli kuin olikin kiinnostava aihe.

Lupaava alku kantoi pitkälle, ja oppilaat ottivat pian tuntitilanteet haltuun. Aiheesta riippuen keskustelua syntyi välillä runsaasti ja toisinaan keskityttiin enemmän kuuntelemaan. Tuntien puitteissa

ehdittiin käsitellä ajanhallinnan lisäksi ravitsemusta, baletin historiaa, anatomiaa, tanssimisen psyykkistä puolta, oheisharjoittelua ja kehonhuoltoa sekä lepoa ja rentoutumista. Oppilaat uskalsivat kysyä ja kertoa niin kokemuksiaan kuin mielipiteitäänkin. Nuorten toimintaan tavallisesti vaikuttavat sosiaaliset paineet eivät ainakaan häiritsevästi näyttäytyneet tunneilla. Ilmapiiri oli avoin ja oppiva.

Joululomaa kohti mentäessä yleinen väsymys alkoi näkyä myös tanssitiedon tunneilla. Oppilaita oli toisinaan poissa koulun, kokeiden tai sairastumisten vuoksi. Kuitenkin vähimmilläänkin paikalla oli puolet ryhmästä, useimmiten kaikki tai lähes kaikki osallistujat. Väsymyksestä huolimatta paikalla olevat oppilaat osallistuivat aktiivisesti opetukseen.

Opetusmenetelmiä kokeilin monipuolisesti. Esimerkiksi anatomian ollessa aiheena oppilaat toimivat pareittain tutkien kehon rakenteiden ja tanssille olennaisten asioiden toimintaa. Aluksi tutustuttiin hieman teoriaan, eli perusliikesuuntiin ja -tasoihin. Sitten tutustuttiin luurangon avulla tanssin ydinilmiöihin ja joihinkin pieniin yksityiskohtiin, kuten selkärangan muotoon, lonkan rakenteeseen ja käsien luiden kiertymiseen. Vastaanhangoitteleva luuranko aiheutti hilpeyttä ja loi osaltaan hyvää ilmapiiriä. Lihaksiin tutustuttiin samoin mallilihashasten avulla ja kuvia katsomalla. Oppilaat pääsivät havainnoimaan erilaisten harjoitusten kautta esimerkiksi omaa ja toisten aukikierron määrää, selkärangan asettumista suhteessa selän lihaksiin sekä lapatuon toimintaa. Tällaiset harjoitteet olivat mahdollisia toteuttaa, sillä oppilaat olivat jo aiemmin oppineet toisten kunnioittavaa koskettamista muun muassa viikoittaisten viimeisen tunnin rentoutusharjoitusten kautta. Anatomia oli aihekokonaisuutena suuri, ja tunnilla korostuikin, että siitä päästiin käsittelemään vain kurkistuksen verran. Kuitenkin oppilaat kokivat sen mielekkääksi. Tämä oli yksi niistä monista tunteista, jonka jälkeen erinäiset oppilaat totesivat, että aiheesta tai vaikka kaikistakin tanssitiedon aiheista voisi jokaisesta pitää oman kurssinsa, kun asiaa ja kiinnostusta oli niin paljon.

Kokemusteni ja havaintojeni pohjalta totesin tanssitiedon opiskelun olevan mielekästä sekä tietoja ja taitoja kasvattavaa. Kuvaavaksi oli muodostunut aihepiirien moniulotteisuus ja dialogisuus. Aiheeseen voitiin oppilaiden toimesta saavuttaa näkökulmia, joita opettaja ei olisi huomannut tuoda esille. Opetus oli dialogista ja kerta kerralta vapautuneempaa. Oppilaiden oma toiminta muotoutui rennoksi ja osallistuvaksi. Oma toimintani kehittyi opetuksen edetessä. Osasin antaa oppilaille enemmän tilaa sekä jättää tuntisuunnitelmiin enemmän joustoa tilanteiden mukaan, joko aikaa keskusteluille ja pohdinnoille tai lisää asiasisältöä esille tuotavaksi. Oppilaat oppivat selvästi tiedostamaan, kuinka suurista teemoista keskustelemme ja kuinka kaikkeen ei ole yksiselitteistä tai oikeaa

vastausta. Se oli mielestäni merkittävää osaamisen kehittymistä, joka luo pohjaa kriittiselle arvioinnille, jota tarvitaan henkilökohtaista tanssisuhdetta koostaessa.

6.3 Puolenvälin kysely – kokemuksia ja toiveita

Teetin puolenvälin kyselyn (liite 2) syyslukukauden lopussa kartoittaakseni, miten tunteihin suhtaudutaan, sekä selvittääkseni, ovatko tunnit ja niiden anti kenties jo vaikuttaneet oppilaiden tanssisuhteeseen. Oppilaat vastasivat kyselyyn lukukauden viimeisellä viikolla, lukuun ottamatta yhtä oppilasta, joka sairastumisen vuoksi pääsi vastaamaan vasta tammikuussa. Vastaamiseen he käyttivät noin kaksikymmentä minuuttia. Kyselyssä tiedustelin kokemuksia ja toiveita myös toissijaiseen tutkimuskohteeseeni eli opetuksen sisältöön ja opetusmenetelmiin liittyen. Oppilaat pääsivät vaikuttamaan tulevaan opetukseen, sillä olin tarkoituksellisesti jättänyt tuntien suunnittelun odottamaan kyselyn tuloksia.

Kyselyn vastaukset olivat kokeilun kannalta todella myönteisiä. Tanssitietotunnit koettiin kiinnostaviksi ja aiheet tärkeiksi. Moni totesi, että aiheita voisi käsitellä syvemmin. Nyt kokeilun kyseessä ollessa yhtä aihetta kun käsiteltiin vain yhden tunnin ajan. Oppilaat olivat kokeneet tunnit mielekkäiksi ja jopa kiinnostavammiksi kuin olivat ennakoita ajatelleet. Erityisesti esille tuotiin, että ”aiheista on mukava keskustella” ja kaikkineen muiden näkemysten kuuleminen on ollut mukavaa. Yksi oppilas kertoi pitäneensä tunteista, mutta välillä olleen tylsää, jos aihe ei omasta mielestä ollut kiinnostava. Yksi taas kertoi pitäneensä kaikista tunteista ”superpaljon”.

Kyselyistä selvisi, että tunteilla oli ollut vaikutusta oppilaiden arkeen. Kaikki olivat miettineet opetuksen aiheita itsekseen, ja lisäksi suurin osa oli keskustellut aiheista kotona. Moni oli jutellut aiheista jonkin verran myös kavereiden kanssa. Oppilaat olivat olleet tietoisia monista aiheista jo etukäteen, mutta kokivat silti saaneensa lisätietoa ja uusia näkökulmia niihin tuntien kautta. Eräs oppilas totesi seuraavasti: ”Vaikka tunteilla on paljon tuttua asiaa ja kertausta, niin olen saanut myös uusia ajatuksia.”

Tutkimuksellisesti vaikuttavinta oli se, että oppilaat kokivat tanssisuhteensa muuttuneen jo syyskauden tanssitietotuntien myötä. Yksi oppilaista totesi, että ymmärtää nyt, kuinka suuri osa tanssilla

oikeasti on hänen elämässään. Toinen oppilas totesi saavuttaneensa aiempaa syvemmän ymmärryksen tanssiin liittyvistä asioista. Lisäksi koettiin, että opetus oli lisännyt kunnioitusta oman vartalon toimivuuden ja kyvykkyyden suhteen. Konkreettisesti tuntien koettiin myös antaneen paljon vinkkejä tanssiin ja tanssimiseen liittyen.

Toiveina listattiin eri aiheita, joista haluttaisiin oppia lisää. Lisäksi toivottiin, että yhteen aiheeseen olisi mukava keskittyä kauemmin kuin vain yhden tunnin ajan. Toisaalta todettiin, että koska aikaa on rajatusti, on hyvä, että käytetään yhteen aiheeseen vähemmän aikaa ja ehditään siten käydä läpi enemmän eri asioita. Ilmapiiriin kerrottiin olevan hyvä ja tuntien toivottiin jatkuvan edelleen.

Kyselyvastauksissa tulivat esille oppilaiden ikäskalan laajuus ja eri elämänvaiheet. Esimerkiksi jo aiemmin paljon tanssiin perehtynyt ja sen parissa uraa tavoitteleva oppilas ei juuri kokenut tuntien muuttaneen ajatteluaan tai suhtautumistaan tanssiin. Kuitenkin hän koki tunnit tärkeiksi ja kiinnostaviksi. Toisaalta toinen vastaava oppilas koki tuntien muuttaneen ajatteluaan ja syventäneen tanssiin suhtautumistaan paljonkin. Syvemmän ymmärryksen tanssiin liittyvistä asioista todettiin myös lisänneen ”kunnioitusta oman vartalon toimivuuden ja kyvykkyyden suhteen”. Nuorimpien oppilaiden vastauksissa välittyi se, että monet asiat olivat uusia. Tietoa koettiin saadun paljon ja tietoisuuden suhteessa tanssiin lisääntyneen. Sen kerrottiin vaikuttaneen niin arkeen kuin ajatteluun.

Tanssisuhteessa oli siis tapahtunut kehittymistä jo kokeilujakson puolessavälissä. Se oli tutkimukseni kannalta todella merkittävää. Kyselyjen perusteella oli jo nähtävissä, että tanssitiedon opetuksella on mahdollista tukea oppilaiden henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista ja kehittymistä. Mainitsemisen arvoista on erityisesti se, että myönteisiä vaikutuksia saavutettiin jo rajatun opetuskokeilun kautta. Siitä päätellen pidempikestoinen ja kokonaisvaltaisemman aiheisiin syventymisen mahdollistava opetus tukisi oletettavasti oppilaita vielä enemmän niin tanssiharrastukseen kuin tanssisuhteen kehittymisessä. Toki sitä ei voi tämän kyselyn pohjalta todistaa.

6.4 Omat havainnot – kokeilun toinen puolikas

Kokeilun toiselle osiolla siirryttäessä oppilaat olivat jo tottuneet tanssitiedon opiskeluun. Joululoman jälkeen ilmapiiri oli virkeä ja innostunut. Olin ottanut suunnittelussani huomioon oppilaiden toiveet niin menetelmistä kuin aiheista. Kävin heti alkuun läpi kevätkauden aikataulun ja teemat.

Näin oppilaat saivat nähdä, että heidän toiveillaan on ollut vaikutusta. Mielestäni tämä lisäsi osaltaan oppilaiden kiinnostusta opiskeluun.

Aiheina kevätlukukauden tunneilla olivat tanssin kenttä ja tanssi ammattina, baletin klassikkoteokset, baletin koulukunnat ja tyyllilajit, kilpaileminen ja esiintyminen baletissa, tanssin analyysi ja kriittikki sekä koreografiointi. Toiveena olleista aiheista baletin sanastolle ei saatu kokonaista tuntia, mutta sitä käsiteltiin koulukuntien yhteydessä. Tämä jäi omaksi harmikseni, sillä olisin mielelläni ottanut siihenkin aikaa edes kokonaisen tunnin verran. Muutoin aihevalikoima oli laaja ja lajiorientoitunut. Joskin usein tunneilla puhuttiin, aiheesta huolimatta, tanssista muutoinkin kuin vain baletin kannalta katsottuna.

Mielestäni tanssiedon aiheet tavoittivat jokaisen oppilaan, vaikka heillä olikin hyvin erilaisia tavoitteita ja toiveita tanssin saralla. Esimerkiksi tanssin kenttä ja tanssi ammattina -oppitunnilla ei tyydytty vain yhteen vaihtoehtoon. Se selkein eli balettitanssijan ammatti oli vain yksi muiden joukossa; yhtä lailla mietittiin, miten tanssia voi harrastaa aikuisena. Samoin pohdittiin, miten erilaisia ammatteja tanssiin yhdistyy tai siihen voi yhdistää, jos vain halua on. Monelle oli uusi havainto, että tanssin parissa voivat työskennellä paitsi tanssijat, opettajat ja koreografit, myös sellaiset alansa ammattilaiset kuin puvustajat, tuottajat, markkinointi- ja myyntityöntekijät tai asiakaspalvelijat. Samalla huomattiin, mitä kaikkea tanssitaiteen yleisölle saattamiseen voidaan tarvita. Näin ollen jokainen sai keinoja kuljettaa rakkaaksi koettua tanssia mukana elämässään, vaikkei tanssijaksi haluaisikaan.

Koin opetuskokeilun toimineen hyvin ja muotoutuneen jo osaksi tavallista lukujärjestystä. Mielestäni jokainen oppilas oppi itsenäisesti hyödyntämään tuntien antia omiin tarpeisiinsa. Siten tunnit tukivat itseohjautuvuutta ja tanssiharrastusta kokonaisuudessaan. Tanssiedon oppitunnit eivät tarjonneet valmiita vastauksia, vaan enemmän lähtökohtia, joista koostaa omia perusteltuja näkemyksiä.

6.5 Loppukysely – vaikutukset

Loppukysely (liite 3) toteutettiin koronatilanteen vuoksi etänä sähköisessä muodossa. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Keskimäärin yksi oppilas käytti vastaamiseen aikaa 38 minuuttia. Tästä voi

päätellä, että kyselyyn on keskitytty ja vastattu laajasti. Kysely oli pitkä verraten aiempiin, sillä se sisälsi kysymyksiä sekä kokemuksista että ehdotuksista opetukseen liittyen. Kyselyn yhteydessä oli myös itsearviointi tanssietedolle asetettuihin osaamistavoitteisiin perustuen.

6.5.1 Vastaukset

Loppukyselyn vastauksista ilmeni pääosin positiivisia mielteitä tanssietoon liittyen. Kaikille oppilaille oli jäänyt opiskelusta myönteinen tunne. Jokainen kertoi oppineensa uutta tai syventäneensä aiemmin oppimaansa. Muutama mainitsi jo kyselyn alussa, että osallistuisi mielellään uudestaankin tanssietedon tunneille – vaikka sitä ei kysyty.

Opiskelu oli jokaisen osalta vastannut odotuksia tai ylittänyt ne. Kuten ensimmäisestä kyselystä (kts. luku 6.1) kävi ilmi, odotukset olivat suurimmalla osalla oppilaista jo alkujaan innostuneet ja verraten suuret. Siksi odotusten täytyminen oli merkittävä asia. Oppilaat kokivat, että pitivät opetuksesta. Muun muassa opetusmenetelmien monipuolisuus ja uuden oppiminen mainittiin. Huonona asiana tuotiin esille se, että joissakin aiheissa aika tuntui loppuvan kesken.

Aihevalikoimasta oli hieman risteäviä mielipiteitä. Yksi oppilas totesi aiheiden olleen ”niin kiinnostavia, että ei ollut vaikeuksia keskittyä --- niistä halusi oikeasti tietää lisää”. Yksi oppilas puolestaan kertoi, että osa tunneista tai aiheista ei ollut kovin kiinnostavia tai itselle tarpeellisia. Tärkeimmäksi aiheeksi oppilaat nimesivät tasaisesti kaikkia aiheita. Eniten korostuivat tanssijan arkeen ja hyvinvointiin liittyvät teemat, kuten ravitseminen, palautuminen, jännityksen hallinta, ja arjen aikataulutus. Mainintoja saivat myös anatomia ja tanssin opiskelu. Itselle kiinnostavinta aihetta kysyttäessä valikoima oli yhtä laaja, lähes kaikki aiheet mainittiin. Tanssin kenttä, opiskelu ja ammatit keräsi eniten mainintoja. Mainintoja saivat myös koreografointi, baletin historia ja klassikot sekä ajanhallinta. Yksi opiskelija vastasi: ”Tykkäsin kaikista eli voisi sanoa kokonaisuus.” Lisää haluttiin oppia erityisesti anatomia, lihahuollosta ja baletin termistöstä. Puutteita aihevalikoimassa ei kuitenkaan juuri nähty. Oppilaat kokivat, että kaikkea tärkeää oli käsitelty. Tosin yksi mainitsi, että tanssiin liittyviä psyykkisiä ongelmia ja esiintymisjännitystä olisi voitu käsitellä vielä syvemmin.

Jokainen koki saaneensa hyötyä tanssietotunneista. Etenkin esille nousivat tietomäärän kasvaminen itsessään sekä mahdollisuus sen kautta kehittyä tanssimisessa tai hyödyntää osaamistaan muutoin tulevaisuudessa. Muutamat kertoivat jo ottaneensa joitain tuntien oppeja osaksi arkeaan.

Tällaisia olivat esimerkiksi keskittyminen lämmittelyyn entistä paremmin, toimivan aikatauluttamisen opettelu, riittävästi syöminen, oheisharjoittelun suhteuttaminen treenimäärään ylikuormittumisen välttämiseksi sekä omien anatomisten rakenteiden huomioiminen harjoittelussa. Tanssimiseen osa koki saaneensa paljon apua, osa ei yhtään ja osa siltä väliltä. Oppilaat kertoivat kokeneensa tuntien oppien kautta teknisiä oivalluksia tai balettien katsomisen myötä taitonsa eläytyä tanssiesiaan kasvaneen. Eniten tanssiin saatu apu keskittyi kehon huoltoon sekä siihen, että kehonhuollon, levon ja ravinnon merkitys tanssimiselle ja siinä kehittymiselle oli koettu aiempaa merkityksellisemmäksi. Kukaan ei kokenut tanssitiedon opiskelusta olleen haittaa itselleen. Esille nousi kuitenkin, että ennen näytöstä osa tunneista olisi voitu käyttää esitysten hiomiseen.

Tiedusteltaessa halua siihen, että tanssitietoa opetettaisiin EK:ssa tulevaisuudessa, vastaukset jakautuivat hieman aiempaa enemmän. Puolet oppilaista halusi lisää tanssitietoa jatkossa. Yksi oppilas kertoi tuntien olleen mukavia, muttei kokenut tarpeelliseksi järjestää niitä tulevaisuudessa. Kaksi oppilasta toivoi opetusta tarjottavan jatkossakin, mutta lyhyemmän ajan, jotta tanssimiselle jäisi enemmän aikaa. Tulevaisuuden tunneilla toivottiin käsiteltävän sekä jo läpikäytyjä aiheita syvällisemmin että uusia teemoja. Esimerkiksi tanssijan elämä ja arkirutiinit, esitysten taustalla tapahtuvat asiat, kuten lavastus ja puvustus, sekä myös muiden tanssilajien kuin baletin historia mainittiin. Lisää haluttiin tietää erityisesti tanssitapahtumista ja tuomaroinnista, hyvinvoinnista ja psyykkisten taitojen vahvistamisesta ja baletin kulttuurista. Toiveeksi esitettiin, että yhden aiheen käsitelyyn voisi käyttää aina enemmän aikaa kuin yhden tunnin.

Opetusmenetelmien monipuolisuutta kiitettiin. Erityisen suosittuja olivat luennon kuunteleminen ja toiminnalliset tehtävät. Myös keskusteluista kaikki pitivät paljon tai jonkin verran. Muistakin menetelmistä suurin osa piti, mutta ne jakoivat mielipiteitä enemmän. Vähiten suosittuja olivat kirjalliset tehtävät, joskin niistäkin keskimäärin pidettiin jonkin verran. Sanallisissa vastauksissa kiitettiin etenkin keskusteluita ja yhteistä pohtimista. Opiskelu koettiin menetelmiltään monipuoliseksi. Yksi oppilas kertoi vapaaehtoisten kotitehtävien olleen kivoja, koska juuri vapaaehtoisuuden takia niistä ei tullut stressiä, mutta niitä teki, jos tunsi sen itselleen tarpeelliseksi. Oppilaista osa oli keskustellut tanssitiedon teemoista myös kotona tai kavereiden kanssa. Niihin oli suhtauduttu hyvin, ja ne olivat herättäneet paljon kiinnostusta myös tanssia muualla harrastavien kavereiden keskuudessa.

Myös yhteisöllisyys välittyi vastauksista. Yksi oppilas totesi, että ”oli kiva kuulla muiden kokemuksia”. Useampi muukin nosti saman asian esille. Tunneilla olo koettiin mukavaksi, mutta välillä väsyneeksi myöhäisestä ajankohdasta johtuen. Opiskelu koettiin pääosin kiinnostavaksi ja kivaksi

vaihteluksi pelkkään tanssimiseen nähden. Osa oppilaista kertoi tuntien olleen niin mielenkiintoisia, että keskittymiskyky ja innostus säilyivät aina väsyneenäkin. Osa taas kertoi joskus olleen hieman tylsää, koska olisivat mieluummin käyttäneet ajan tanssimiseen. Vastauksista välittyi selvästi, että mitä hyödyllisemmäksi itselleen oppilas opiskelun koki, sitä kiinnostavammalta se hänestä tuntui.

Kysyin oppilailta suosituksia tanssitiedon opetukselle. Oppilaat kokivat, että tanssitietoa kannattaa tarjota kaikenikäisille tanssia tavoitteellisesti harrastaville. Yleisesti he kokivat, että tanssitiedon opiskelu olisi hyvä aloittaa noin 11–12-vuotiaana. Tätä perusteltiin sillä, että aiheet olivat tärkeitä jo nuorelle. Yksi oppilas muotoili asian seuraavasti: ”Mielestäni tanssitietoa kannattaisi alkaa opettamaan melkein heti kun on aloittanut tanssin tai on harrastanut sitä jo jonkin aikaa. Kovin pienille sitä ei voisi kuitenkaan opettaa joten, lapsen tai nuoren kannattaisi olla noin 11-vuotias tai vanhempi.”

6.5.2 Tanssisuhteen arviointi

Oppilaat arvioivat vaikutuksia tanssitiedon opetuksen vaikutuksia tanssisuhteensa aiemmin esittämieni näkökulmien (kts. luku 6 alku) pohjalta luotuihin kysymyksiin vastaamalla.

Ensin oppilaat kertoivat numeerisesti, kokivatko he tietävänsä käsitellyistä aiheista paljon enemmän, jonkin verran enemmän, saman verran vai vähemmän kuin ennen tanssitietotunteja. Kysymyksessä aiheet oli esitetty yksittäin. Sen vuoksi niitä oli hieman enemmän kuin oppitunteja oli ollut. Vastauksista välittyi se, että osalla oppilaista oli ollut verraten paljon tietoa jo ennestään, osa taas ei ollut vielä saanut tietoa kovinkaan paljoa. Kuitenkin kautta linjan oppilaat kokivat tietojensa lisääntyneen. Kukaan ei ilmoittanut tietämyksensä vähentyneen. Keskimäärin tietämys oli kasvanut kaikista aiheista. Palautuminen, baletin historia, tanssikoulutus ja -työ sekä Suomen tanssin kenttä olivat ne aiheet, joissa jokainen koki tietomääränsä suurentuneen. Muista aiheista yksi tai kaksi oppilasta ilmoitti tietojensa määrän pysyneen samalla tasolla kuin ennen opetuskokeilua. Lepo ja rentoutuminen sekä kehonhuolto olivat lisänneet osaamista pääosin jonkin verran suhteessa aiempaan. Kaikissa muissa aiheissa oli oppilaita, jotka kokivat tietojensa kasvaneen paljon suhteessa kyseiseen aiheeseen.

Kysyttäessä ”Mitä tanssi merkitsee sinulle juuri nyt?” vastaukset olivat selkeitä ja perusteltuja. Jokainen kertoi tanssin merkitsevän paljon. Sen sanottiin olevan tärkeä osa elämää. Vastauksista ilmeni halu harjoitella, kehittyä ja tavoitella ammattia tanssin parissa. Samoin ilmeni halu pitää tanssi harrastuksena, johon saa purkaa tunteita ja ajatuksia. Oli merkittävää huomata, että tanssin subjektiivinen merkitys oppilaalle itselleen oli kirkastunut jokaisen osalta: Alkukyselyssä lähes kaikkien oppilaiden vastaukset samaan kysymykseen olivat suurpiirteisempiä, joskin tanssin merkityksellisyys korostui vahvasti. Moni osoitti silloin, että asiaa oli vaikea kuvailla. Nyt vastaukset olivat suoria ja selkeitä. Siitä voi päätellä, että oppilaat ovat selkiyttäneet itselleen, mitä tanssi merkitsee heille. Siten he pystyvät myös ilmaisemaan subjektiivisen tanssisuhteensa oman harrastuksensa osalta selkeästi.

Kolmanneksi tanssisuhteeseen liittyen kysyttiin, onko käsitys tanssista tai tanssimisestä muuttunut tanssietotuntien myötä. Yksi oppilas koki käsityksensä muuttuneen. Hän kertoi saaneensa paljon tietoa koko lajista ja tulevaisuuteen liittyvää tietämystä. Muut eivät kokeneet käsityksensä muuttuneen. Tämä kertoo mielestäni siitä, että tanssista on jo ennen opetusta tiedetty. Käsityksen tanssista on siten koettu pysyneen lähtökohtaisesti samanlaisena kuin aiemminkin. Oppilaat ovat jo tiedostaneet tanssin kentän laajuuden ja sen, että tanssi on paljon muutakin kuin heidän oma lajinsa ja harrastuksensa. Harrastuksensa suhteen he taas ovat yhtä intohimoisia kuin aiemminkin. Näin ollen käsityksen muuttuminen tai muuttumattomuus ei tällaisen kysymyksen asettelun kautta olennaisesti anna vastauksia vaikutuksista tanssisuhteen kehittymiseen. Sen sijaan se kertoo, että tanssisuhde on olemassa ja mahdolliset muutokset siinä tiedostetaan.

Oppilaat kykenivät kuvaamaan selkeästi sitäkin, mitä tanssi heille mahdollisesti on tulevaisuudessa. Vastauksista välittyi, että asiaa oli pohdittu. Toisilla polku tanssialalle tai tanssia harrastuksena jatkaen oli selvä. He myös osoittivat ymmärtävänsä tanssin vaatimukset: Moni toivoi voivansa työskennellä tanssin alalla tai pystyvänsä harrastamaan tanssia mahdollisimman pitkään. Osa säilytti vaihtoehdot avoimina. Yhtä lukuun ottamatta kaikki oppilaat kokivat, että tanssietotunneilla opituista asioista on heille hyötyä tulevaisuuden kannalta. Kaikki kokivat, että tanssi säilyy heille tärkeänä asiana läpi elämän.

6.5.3 Itsearviointin tulokset

Loppukyselyyn liittyi itsearviointi suhteessa tanssitiedon osaamistavoitteisiin. Oppilaat arvioivat osaamistaan asteikolla 1–5, jossa numerot tarkoittivat: osaan hyvin – melko hyvin – kohtalaisesti – jotenkuten – en koe osaavani. Tavoitteet ja siten myös itsearviointi jakautui tanssitiedon osa-alueen mukaan. Oppilaat olivat nähneet tavoitteet opetuskokeilun alussa. Tuolloin oli myös sanallisesti ilmoitettu, että tavoitteet on luotu pidempää opetusta ajatellen, joten kokeilun kyseessä ollessa ei kaikkia tavoitteita tarvitse eikä välttämättä voikaan täysin saavuttaa.

Tanssijan arjen osa-alueella osaamisen numeerinen keskiarvo yhden desimaalin tarkkuudella oli 4,1 mediaanin ollessa 4. Kaikki kokivat saavuttaneensa tavoitteiden mukaisen osaamisen jollain tasolla. Kukaan ei kokenut, että osaamista ei olisi. Tanssijan arjen osa-alueen teemat tosin olivat sellaisia, joihin liittyen osaamista on voinut kertyä jo kotoa, koulusta tai aiemmin tanssiharrastuksesta. Osaamisensa etsiä itselleen sopivia menetelmiä ja vaihtoehtoja sekä kysyä ja kyseenalaistaa, oppilaat arvioivat heikommaksi kuin muun osa-alueeseen liittyvän osaamisen. Silläkin alueella osaamista kuitenkin kaikilla kokemuksensa mukaan on.

Työvälineen osa-alueella osaamisen numeerinen keskiarvo yhden desimaalin tarkkuudella oli 4,2 mediaanin ollessa 5. Tällä osa-alueella oppilaiden kokemukset osaamisesta vaihtelivat suuremmin kuin edellisellä. Vaihtelua oli oppilaan omassa osaamisessa eri tavoitteiden välillä sekä koko osallistujaryhmän kesken. Suurin osa kuitenkin arvioi osaamisensa parhaalle tasolle eli numerolla 5. Kahteen väitteeseen, anatomisten rakenteiden tunnistamiseen ja kehon huollon osaamiseen liittyen, kokemus osaamisesta oli pienempi. Tämä on linjassa aiempien kyselyvastausten kanssa. Mielestäni se kertoo siitä, että näitä laajoja aiheita käsiteltiin tunneilla vähemmän suhteessa muihin teemoihin, ja niistä oli oppilailta etukäteenkin vähemmän tietämystä kuin muista aiheista.

Tanssitaiteen ja tanssin kentän osa-alueella osaamisen numeerinen keskiarvo yhden desimaalin tarkkuudella oli 3,9 mediaanin ollessa 4. Osa-alue oli monelle uusi, mikä näkyi vastauksissa. Osaamista koettiin olevan, mutta sen määrä vaihteli. Oppilaat ehtivät opetuskokeilun aikana saada tietoja rajallisesti. Tietoihin suhtautumista ja omien näkemysten luomista käsiteltiin, mutta esimerkiksi moniulotteisen näkökulman saavuttaminen suhteessa tanssiin vaatii enemmän kuin tietojen omaksumisen.

Oppilaat osasivat arvioida osaamistaan ja osaamisensa kehittymistä. He olivat saavuttaneet osaamista kaikilla tanssitiedolle asetetuilla osa-alueilla. Huomioon on otettava, että itsearviointi ei kerro, mistä osaaminen on karttunut. Osa osaamisesta on voitu saavuttaa muualla kuin tanssitiedon opiskelun kautta. Kyselyiden ja havaintojen kautta voi kuitenkin todeta, että tanssitiedon opiskelu on edesauttanut osaamisen kehittymistä tavoitteina olleilla osa-alueilla jo opetuskokeilun aikana.

6.6 Omat havainnot – Kokeilun kokonaisuus

Kokonaisuudessaan koin tanssitiedon opetuskokeilun sujuneen hyvin. Kokeilu toimi pohjana tutkimukselleni, huolimatta pienestä oppilasmäärästä. Samalla se antoi osallistujille oppimiskokemuksia. Kyselyvastausten kautta tuli ilmi, että osaamisen kehittymistä tapahtui ja kokeiluun osallistumisella oli suoria myönteisiä vaikutuksia niin osallistujien arkeen, tanssiin kuin tanssisuhteeseenkin.

Kyselyistä välittyi rohkeus vastata oman mielipiteen mukaan. Olin tyytyväinen, että oppilaat kykenivät tuomaan tuntemuksensa esille. Opetusta tai sen tapoja uskallettiin kritisoida ja uusia vaihtoehtoja pystyttiin ehdottamaan. Oppilaat olivat vastanneet kysymyksiin ajatuksella ja osasivat perustella mielipiteitään. Oppilaat osasivat arvioida niin opetusta, oppisisältöä kuin oppimistaan.

Kokemusteni mukaan tanssitietotunnit toivat vaihtelua oppilaiden tanssilukujärjestykseen. Harrastus monipuolistui entisestään, kun tanssia lähestyttiin liikkeellisen toiminnan lisäksi keskustellen ja teoreettisesti siihen tutustuen. Arkeen opetus vaikutti siten, että oppilaiden fyysisen rasituksen määrä hieman keventyi. Oppilaat kokivat pääosin hyväksi sen, että viikossa oli tällainen kevyempikin päivä. Luulen siis, että opetusjärjestely edesauttoi myös kokonaisvaltaista jaksamista, mutta sen todistaminen vaatisi eri asioihin keskittyvän tutkimuksen.

Opettajalle tanssitieto toi vaihtelua opetukseen ja ennen kaikkea tarjosi tilaisuuden tutustua oppilaisiin myös ajatusten kautta. Koin, että tanssitunneilla oli jo tutustuttu ja luotu pohja tanssitietotuntien avoimelle ilmapiirille. Balettitunneilla oppilaiden omat mielipiteet ja ajatukset jäivät usein piiloon opettajalta. Tanssitiedon tunnilla oli aikaa asettua puhumaan tanssista ja kohdata jokainen ajatuksineen. Osa opetuskokeilun tunteista oli asiapitoisempia, osa ajautui syvällisemmiksi pohdintoiksi. Koin, että tuntien kautta oppilasryhmän yhteenkuuluvuuden tunne vahvistui. Tämä näkyi muun muassa levollisuutena ja jännityksen vähentymisenä tanssituntityöskentelyssä, toisten auttamisena näytöksissä ja kykyä työskennellä esimerkiksi paritehtävissä kenen tahansa kanssa.

Tästä en kuitenkaan oppilailta kysynyt, jottei tutkimus laajentuisi liian suureksi, joten esitän asian vain omaan kokemukseeni ja havaintoihini pohjautuen.

Voin ilokseni todeta, että opetuskokeilusta oli hyötyä niin opettajalle kuin oppilaille. Tanssitiedon opiskelu antoi oppilaille tukea oman tanssisuhteen muodostamiseen.

7 POHDINTA JA PÄÄTELMÄT

Tässä luvussa käyn läpi tutkimustyön tuloksia (7.1) sekä pohdintaa niin tuloksiin kuin tutkimukseen liittyen (7.2). Tulokset ja pohdinta perustuvat tässä raportissa aiemmin esitettyihin kysymyksiin, tietoihin ja havaintoihin.

7.1 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen pääkysymyksenä oli: Miten tanssitietouden opetus tukee nuoren baletinharrastajan henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista? Pääkysymystä lähestyttiin avaamalla tanssisuhteen merkitystä sekä määrittämällä vastauksia apukysymyksiin. Opetuskokeilun kautta saavutettiin vastaukset sekä tutkimuskysymykseen sekä sen oheiskysymyksiin.

Pääkysymys

Tanssitiedon säännöllisen ja järjestelmällisen opetuksen voidaan osoittaa tukevan laajan näkemyksen saamista tanssista taiteena ja tanssin alasta. Tämä toteutui oppituntien, dialogisten opetusmenetelmien sekä niiden aikaansaamien oppilaiden omien jatkopohdintojen kautta. Sen myötä opetus ja opiskelu tukee nuoren baletin harrastajan henkilökohtaisen tanssisuhteen muodostumista ja muodostamista.

Tanssitiedon opetuksessa korostui tietoisesti oppilaiden kannustaminen omaan ajatteluun ja saamansa tiedon arviointiin. Siten oppilaiden oli mahdollista saamiensa tietojen pohjalta muodostaa omakohtaisia perusteltuja näkemyksiä tanssista ja itsestään suhteessa siihen. Näin ollen opetus kokonaisuudessaan, asiasisältönsä sekä toteutuksensa ja sen tuoman sosiaalisen ympäristön kautta, auttaa oppilasta hahmottamaan harrastuksensa ja sen tarjoamat mahdollisuudet moniulotteisesti. Opetuksen aikana ja aikaansaamana oli oppilaiden arkisessa toiminnassa nähtävissä myös vastuunoton lisääntymistä ja tiedostettua, motivoitunutta asennoitumista omaa harrastusta kohtaan. Näiden tietojen, taitojen ja kokemusten sekä saavuttamansa itseohjautuvuuden myötä oppilas, nuori baletin harrastaja, saa tukea omaehtoiseen tanssijaksi kasvamiseen, ja siten suuressa mittakaavassa oman tanssisuhteen kehittämiseen.

Sivukysymykset

Pääkysymyksen ohessa oli tarkoitus havainnoida tutkimukseen liittyvän opetuskokeilun toteutusta ja niin sanottua opetuksellista toimintaa. Ensisijaisesti tavoitteena oli havainnoida ja selvittää, millainen opetus ja millaiset menetelmät ovat käytännössä toimivimpia tanssiedon opetukseen. Oppilaiden vastausten myötä selvisi, että vuorovaikutteiset menetelmät koettiin pidetyimmiksi. Omien havaintojeni kautta totesin ne myös toimivimmiksi oppimistilanteen ja osaamisen kehittymisen kannalta. Perinteinen luennointi osoittautui kuitenkin yhtä pidetyksi kuin toiminnalliset tehtävät ja keskustelut. Se kertoo, että oppilailla on halu saada tietoa. Siten kokeilu osoitti, että opettajajohtoisen luennoinnin, vuorovaikutteisen keskustelun ja toiminnallisten pari- tai ryhmätehtävien yhdistelmä on osuvin ja onnistunein menetelmä tanssiedon opetukseen. Tähän päätelmään on kuitenkin suhtauduttava varauksella. Opetusmenetelmien toimivuus ei ollut tutkimuksen pääkysymys, joten sen arvioimiseen keskitetty huomio ei ole riittävän suurta täysin pätevän tuloksen määrittämiseen.

Toisena sivukysymyksenä pohdittiin, millaiset osaamistavoitteet tanssiedon opiskeluun tulisi asettaa ja miten niitä arvioida. Ennakolta asetetut osaamistavoitteet olivat toimivat. Ne kattoivat hyvin tanssietotunneilla käsitellyt aiheet ja mahdollistivat myös aihevalikoiman mukauttamisen. Osaamistavoitteet kohdistuivat kokonaisuuksiin, eivät niinkään yksittäisiin tietoihin ja taitoihin. Tämä vahvisti pyrkimystä kokonaisvaltaiseen ymmärrykseen tanssialasta ja -taiteesta. Osaamistavoitteet johdattivat opetuksen suunnittelua ja toteutusta sekä siten oppimista ja osaamisen kehittymistä kohti haluttua suuntaa. Osaamistavoitteet auttoivat myös oppilaita aluksi käsittämään, mitä opetuksella tavoitellaan sekä lopulta näkemään, miten heidän tietonsa, taitonsa ja osaamisensa soveltaa niitä ovat kehittyneet.

Kolmantena sivukysymyksenä haluttiin saada selvyyttä siihen, miten oppilaat kokevat tanssiedon opiskelun. Oppilaiden kokemusten selvittäminen oli tärkeää jo pääkysymyksen kannalta. Sivukysymyksessä erityisesti kiinnosti se ulottuvuus, miten oppilaat suhtautuvat tanssiedon opetukseen ja millainen kokemus opiskelu heille on. Suhtautumisen voidaan todeta olleen läpi kokeilun kiinnostunutta, pääosin innostunutta ja motivoitunutta. Kaikki oppilaat kokivat opiskelun subjektiivisesti hyödylliseksi. Hyödyllisyyden kokemus ilmeni myös oppilailla, jotka toisinaan kokivat opiskelun tylsäksi. Opiskelu oli oppilaille positiivinen, osaamista laajentava, syventävä tai lisäävä kokemus.

7.2 Tutkimuksen merkitys

Mielestäni työni on olennainen ja ajankohtainen, koska tämänhetkisessä baletinopetuksessa keskitytään paljolti tekniseen tanssimiseen. Osin asia johtunee resurssien vähyydestä: kaikki käytettävissä oleva aika halutaan balettitekniikan opetukseen ja harjoitteluun. Jonkin verran on onneksi herätty ilmaisun opetteluun ja tanssillisuuden etsimisen tärkeyteen. Myös kokonaisvaltainen tanssijuus, sen merkitys nykypäivänä ja näkyminen tanssiopinnoissa on pinnalla oleva aihe. Paljosta puhumisesta huolimatta sitä ei kuitenkaan ole tutkittu juurikaan etenäkään baletin osalta. Esimerkiksi Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat on käsitellyt aihetta seminaarissaan, tosin silloinkin nykytanssin kannalta (TEME 2017).

Olen nähnyt useita tanssioppilaita, joiden tanssillinen ja tanssia tukeva tietoperusta on varsin harvinaista monivuotisesta intensiivisestä balettiharrastuksesta huolimatta. He osaavat tanssia puhtaasti, mutteivat kykene käsittämään tai käsittelemään tanssia laajassa kontekstissa. Tanssi on jäänyt heille vain liikkeeksi, mikä heitä itseäänkin harmittaa. Heillä on vain vähän, jos lainkaan, ymmärrystä edes oman lajinsa historiasta ja todellisesta tilanteesta, saati tanssin asemasta yleensä. Samoin tanssimisen tukeminen arjen valinnoilla on oman tiedonhankinnan ja järjestyksen varassa. Tanssijuus ei ole päässyt kehittymään laaja-alaisesti. Olin jo aiemmin sitä mieltä, että varhaisella tanssitetouden opetuksella saatettaisiin parhaimmillaan auttaa nuoria välttämään ikävät yllätykset myöhemmin urallaan. Tutkimuksen ja opetuskokeilun myötä mielipiteeni vahvistui ja sai todennettuja perusteluja.

Toivon, että työni myötä kokonaisvaltaisen tanssijuuden kehittymisen tukemisen tärkeys baletinopetuksen osana tiedostettaisiin entistä vahvemmin. Sille on toki etsittävä lisää resursseja huomioivina keinoja ja se on tuotava osaksi tanssikoulujen opetussuunnitelmia. Sen myötä baletinharrastajat alkavat vähitellen saada jo nuorina mahdollisuuden kerätä tietopohjaa harrastuksestaan ja opetella tanssijan arjessaan tarvitsemia taitoja. Siten tanssin harrastaminen, oman tanssisuhteen muodostaminen sekä oman tanssillisen tulevaisuuden pohtiminen helpottuvat ja yleinen tanssikulttuurinen tietoisuus kasvaa. Tutkimustyöni yksin ei tähän riitä, mutta on osaltaan kehittämässä myös tanssin opetuksen laaja-alaisuutta, siten monipuolistaen harrastajien tanssitetoutta ja auttaen luomaan oman näkemyksen tanssista ja itsestä suhteessa siihen.

8 YHTEENVETO

Tutkimustyön tulos

Koen tutkimustyön onnistuneen. Opetuskokeilu osoitti todeksi ennako-oletukseni: tanssitietous koetaan hyödylliseksi ja siitä on hyötyä nuorille baletin harrastajille. Se tukee oppilaita tanssisuhteen muodostamisessa, auttaen heitä saavuttamaan siihen tarvittavaa osaamista.

Oman työskentelyn tulos

Opetuksellisesti pystyin hyödyntämään useita erilaisia opetusmenetelmiä. Oppitunnit olivat vuorovaikutteisia ja monipuolisia. Onnistuin luomaan oppituntien ilmapiiirille hyvät edellytykset sekä esittelemään osallistujille monia tanssialan ja -taiteen osa-alueita. Osasin soveltaa tietojani ja taitojani siten, että oppisisältö oli osallistujille pääosin mielekästä ja osaamista kehittävää.

Mikäli tekisin tutkimuksen uudestaan, etsisin siihen suuremman ja rajatumman kohderyhmän. Toisin sanoen enemmän osallistujia, jotka olisivat iältään lähempänä toisiaan kuin tähän kokeiluun valikoitunut ryhmä oli. Kuitenkin tutkimus oli toimiva ja antoi luotettavia tuloksia näinkin pienehköllä otannalla. Olisi mielenkiintoista tutkia tanssitiedon opetusta myös siten, että opettaja on joku muu kuin kohderyhmän baletinopettaja. Silloin opetustilannetta ja opetuksen vaikutuksia voisi havainnoida ulkopuolisen silmin. Olen kuitenkin tyytyväinen valintaani opettaa itse, sillä siten sain paljon arvokasta kokemuksellista tietoa tutkimukseni tueksi.

Mahdolliset jatkotutkimukset

Mikäli tekisin aiheesta jatkotutkimusta tai uusia tutkimuksia, kiinnostavia ja tarpeellisia aiheita olisivat esimerkiksi seuraavat:

- Opetusryhmän vaikutukset osaamisen kehittymiseen ja tanssisuhteen muodostamiseen: painotus sosiaalisissa suhteissa, vertailuryhminä a) yhdessä harjoitteleva ryhmä sekä b) eri tanssikoulujen oppilaista koostuva ryhmä, jotka tapaavat vain tanssitiedon tunneilla.
- Tanssitiedon oppisisällön tutkiminen ja optimoiminen tietyille ikäryhmille opetussuunnitelmamaiseen tapaan: Opetussuunnitelman tai opetussuunnitelmaohjeiston laatiminen tanssitiedolle suhteessa baletin luokka-asteisiin tai baletin harrastajien ikään.
- Oppilaan tanssisuhteen vaikutukset tanssin harjoitteluun fyysisesti ja psyykkisesti: Miten tanssisuhde ja sen tiedostaminen näkyvät tanssin harjoittelussa.

- Tanssitiedon opetuksen vaikutukset tanssialan ammattiopintoihin pyrkimiseen ja niissä opiskeluun: Eroavatko tanssitietoa opiskelleiden ja opiskelemattomien oppilaiden kokemukset, toiminta tai oppimistulokset toisistaan ja miten. Onko varhaisesta tanssitiedon opiskelusta suoraa tai välillistä etua tai hyötyä ammattiopintoihin pyrkiessä tai niissä opiskellessa.

Tutkimuksen vaikutukset

Tanssitiedon opetukselle on sija ja tarvetta. Näkisin sen mielelläni itsenäisenä osana tanssikoulujen opetussuunnitelmia ja lukujärjestyksiä. Nyt, kun tanssitiedon opetuksen ja opiskelun hyöty suhteessa tanssisuhteen muodostamiseen on tutkittu ja muitakin etuja oppilaille todettu, on sen opetuksen tarpeellisuutta entistä helpompi perustella. Lisätutkimukset olisivat kuitenkin hyödyllisiä ja niitä tarvitaan, mikäli tanssitiedon opetusta halutaan perustella tarkemmin ja toteuttaa yleisemmin kuin nykyisin. Itseäni kiinnostaisi erityisesti jatkaa tämän tutkimuksen taustalle tekemääni tanssitietouden opetussisällön luomista ja koostamista sekä siten tehdä tanssitietouteen liittyvää opetussuunnitelmatyötä.

Vaikka aihetta voi ja kannattaa tutkia edelleen, toivoisin sitä opetettavan jo nykyisellään enemmän. Tanssitieto ansaitsee paikkansa tanssiharrastuksessa sekä itsessään tanssialan ja -taiteen yleisivistyksen luojana että välinearvona nuorten baletinharrastajien omaehtoisen toiminnan ja tanssisuhteen kehittymiselle. Tanssitiedon opetukselle on siis sija ja tarvetta. Näkisin sen mielelläni itsenäisenä osana tanssikoulujen opetussuunnitelmia ja lukujärjestyksiä.

LÄHTEET

Aavikko, V. 2013. Yle Kulttuuri: Baletti on illuusio keveydestä. Viitattu 7.5.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-6877760>.

Balettioppilaitos. Tanssin perusopetuksen rakenne ja laajuus. Viitattu 29.4.2020. <https://balettioppilaitos.fi/app/uploads/sites/2/2017/08/Pdf2.pdf>.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2018. Kehotietoisuus tämän päivän tanssijan työkaluna. Viitattu 18.4.2019. <https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2018/06/kehotietoisuus-taman-paivan-tanssijan-tyokaluna-autenttinen-liike-tyoskentely-valineena-tanssijuuden-kehittymisessa/>.

Jyväskylän yliopisto. 2015. Laadullinen tutkimus. Viitattu 18.4.2019. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Jyväskylän yliopisto. 2015. Määrällinen analyysi. Viitattu 18.4.2019. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>.

Kaski, S. & Liukkonen, J. 2012. Naisen psyykinen kehitys. Artikkeliteoksessa Naisten ja tyttöjen urheiluvallmennus. Toim. Hiilloskorpi, H. & Uusitalo, A. Lahti: VK-kustannus.

Ahonen, J., Anttila, E., Jalkanen, T., Jouhtinen, A., Kontunen, K., Renvall, H., Suhonen, T., Vainio, L. 2008. Tanssioppilaan kirja. 4. painos. Helsinki: Opetushallitus.

Kuopion konservatorio 2020. Tanssi. Viitattu 29.4.2020. <https://www.kuopionkonservatorio.fi/tanssi/>.

Kuula-opisto. 2018. Kuula-opiston opetussuunnitelma: Musiikki ja tanssi. Viitattu 29.4.2020. <https://www.vaasa.fi/uploads/2019/09/ebdd7b44-fi-kuula-opiston-opetussuunnitelma-musiikki-ja-tanssi.pdf>.

Laine, T. & Mero, A. 2012. Elimistön kasvu ja kehitys. Artikkele teoksessa Naisten ja tyttöjen urheilumennuus. Toim. Hiilloskorpi, H. & Uusitalo, A. Lahti: VK-kustannus.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Viitattu 25.9.2019. https://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

Opetushallitus. 2019. Taiteen perusopetus. Viitattu 25.9.2019. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus_

Opetushallitus. 2019. Taiteen perusopetus: Tanssi. Viitattu 25.9.2019. https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/tanssi.

Opintopolku. 2020. Tanssialan perustutkinto. Viitattu 29.4.2020. <https://opintopolku.fi/app/#!/koulutus/1.2.246.562.17.95853397305>.

Oulun ammattikorkeakoulu. 2020. Oamk Dance EK. Viitattu 29.4.2020. <https://www.oamk.fi/fi/palvelut-ja-yhteisty/palvelutarjonta/oamkdanceek/>.

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry, jäsentutkimus 2018.

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry. Viitattu 29.4.2020. <https://stopp.fi/>.

Tanssin tiedotuskeskus. 2020. Tietoa alasta: koulutus. Viitattu 7.5.2020. <https://www.danceinfo.fi/infobank-category/perustutkinnot/>.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto TEME. 15.10.2017. Tanssitaiteilijan muuttuva ammattitaito. Viitattu 7.5.2020. <https://www.teme.fi/fi/ajankohtaista-stst/tanssitaiteilijan-muuttuva-ammattitaito-seminaari-15-10/>.

Warren, G. Classical Ballet Technique. 1989. University Press of Florida.

Oamk Dance EK 2019-2020, tanssitietous

Aloituskysely

Nimi:

1. Oletko aiemmin opiskellut ja/tai hankkinut itse tietoa jostain seuraavista? RASTITA.

- tanssin historia
- baletin historia
- baletin teokset
- kehonhuolto
- lämmittely
- anatomia
- ravitseminen
- levon ja palautumisen merkitys
- harjoittelun rytmittäminen
- baletin perinteet ja kulttuuri
- tanssialan koulutukset Suomessa
- henkinen valmennus (esim. esiintymisjännityksen hallinta)
- tanssijan arki ja ajanhallinta
- muu tanssiin liittyvä, mikä?

2. Mistä tanssiin / tanssiharrastukseen liittyvästä asioista haluaisit kuulla / oppia lisää?

3. Miltä sinusta tuntui silloin, kun ensimmäisen kerran näit lukkarista / sait kuulla, että tulet osallistumaan tanssitietouden tunneille?

4. Millä mielin odostat tanssitietous-tunteja nyt? Miksi juuri niin?

5. Miten tanssi näkyy arjessasi? Ympyröi sopiva numero

- 1= täysin samaa mieltä*
- 2= osittain samaa mieltä*
- 3= osittain eri mieltä*
- 4= täysin eri mieltä*

1 2 3 4 Tanssi vie liikaa aikaa

1 2 3 4 Haluaisin tanssia enemmän kuin nyt

1 2 3 4 En aina ehdi tehdä läksyjä tai kotitöitä tanssiharjoitusten takia

1 2 3 4 Haluaisin olla enemmän kavereiden (muiden kuin tanssikavereiden) kanssa, mutten ehdi tanssin takia

1 2 3 4 Nukun huonosti ennen tanssiesitystä

1 2 3 4 Haluan aikuisena työskennellä tanssijana/tanssiin liittyvässä ammatissa

1 2 3 4 Olen usein väsynyt

1 2 3 4 Olen usein alakuloinen

1 2 3 4 Tanssitunnille on yleensä kiva lähteä

1 2 3 4 Tanssitunnin jälkeen oloni on yleensä hyvä

1 2 3 4 Koulun ja tanssin lisäksi minulle jää myös vapaa-aikaa

1 2 3 4 Herään aamuisin yleensä virkeänä

EK

Mikä tanssilaji / -tunti on suosikkisi?

Mitä sellaisia lajeja haluaisit tanssia, mitä ei nyt ole tarjolla?

Haluaisitko jotain nykyistä lajia enemmän tai vähemmän?

Haluaisitko EK –toimintaan jotain lisää tuntien ja näytösten lisäksi, mitä?

Millaista baletti- ja repertuaaritunneilla on ollut tähän mennessä? Mistä olet pitänyt, mistä et? Millaisia toiveita sinulla on?

TANSSISUHDE

Mitä tanssi merkitsee sinulle tällä hetkellä? (tyyliin: yksi harrastus muiden joukossa – elämän tärkein asia)

PUOLENVÄLIN KYSELY

LIITE 2

Oamk Dance EK 2019-2020, tanssitieto

Puolenvälin kysely

Nimi:

Kokemukset - *Rastita sopiva*

1= täysin samaa mieltä

2= osittain samaa mieltä

3= osittain eri mieltä

4= täysin eri mieltä

- 1 2 3 4 Tanssitietous (tt) -tunneilla on ollut yleensä kivaa
- 1 2 3 4 TT-tunneilla olen oppinut jotain uutta
- 1 2 3 4 TT -tunnit ovat saaneet minut ajattelemaan eri tavalla kuin ennen
- 1 2 3 4 TT-tunnit ovat saaneet minut toimimaan eri tavalla kuin ennen
- 1 2 3 4 Olen jutellut TT-tunnin aiheista kotona
- 1 2 3 4 Olen jutellut TT-tunnin aiheista kavereiden kanssa
- 1 2 3 4 Olen miettinyt TT-tunnin aiheita itsekseni
- 1 2 3 4 TT-tunti on tuntunut turhalta
- 1 2 3 4 TT-tunnilla käsitellyillä asioilla on ollut myönteistä vaikutusta arkeeni
- 1 2 3 4 TT-tunnilla käsitellyillä asioilla on ollut kielteistä vaikutusta arkeeni
- 1 2 3 4 TT-tunnit voisivat jo loppua
- 1 2 3 4 Minusta tuntuu, että TT- tunneista on ollut minulle hyötyä

Toiveet

Mistä tähän mennessä käsitellyistä aiheista haluaisit tietää lisää?

Mistä muista aiheista haluaisit tunneilla keskustella ja oppia?

Onko sinulla muita toiveita tunneille, mitä?

Kokemukset

Ovatko TT- tunnit vastanneet odotuksiasi?

Oletko pitänyt tunteista? Miksi olet tai miksi et?

Tanssisuhde

Mitä tanssi merkitsee sinulle juuri nyt?

Onko käsityksesi tanssista tai tanssimisesta muuttunut TT -tuntien myötä? Jos on, niin miten?

Ajatteletko, että haluaisit tulevaisuudessa suuntautua tanssialan töihin?

Vapaa sana – risuja ja ruusuja liittyen tanssitietoon

ODEK tanssitieto loppukysely

1. Millainen fiilis sinulle jäi TT-tunneista? *

2. Vastasiko TT-opiskelu odotuksiasi? *

3. Mikä oli mielestäsi tärkein TT-tuntien aiheista? *

4. Mikä oli sinulle itsellesi kiinnostavin aihe? *

5. Mistä aiheesta haluaisit oppia lisää? *

6. Koetko, että sinulle oli hyötyä TT-tunneista? Mitä ja miten? *

7. Koetko, että sinulle oli haittaa TT-tunneista? Mitä ja miten? *

8. Haluaisitko, että TT-tunteja järjestettäisiin EK:ssa joskus tulevaisuudessakin? *

9. Oliko joku aihe, mitä olisi pitänyt käsitellä, mutta ei käsitelty? *

10. Oletko muuttanut jotain arjessasi TT-tuntien myötä? Mitä? *

11. Oletko saanut TT-tunneilta apua tanssimiseen? Miten? *

12. Jos TT-tunteja tulisi tulevaisuudessa, mitä asioita niillä pitäisi käsitellä? *

13. Minkä ikäisille tanssitietoa kannattaisi mielestäsi opettaa? *

14. Miltä TT-tunneilla olo ja TT:n opiskelu tuntui? Miksi? *

15. Juttelitko tt-tunneista kotona / kavereiden kanssa?

- kyllä
 en

16. Miten tunteihin tai aiheisiin suhtauduttiin?

17. Opetusmenetelmät - valitse sopiva numero:

1 pidin paljon

2 pidin jonkin verran

3 en pitänyt *

	1	2	3
Luennon kuunteleminen	☐	☐	☐
Toiminnalliset tehtävät	☐	☐	☐
kirjalliset tehtävät	☐	☐	☐
yksin tehtävät tehtävät	☐	☐	☐
tehtävät parin kanssa	☐	☐	☐
tehtävät ryhmässä	☐	☐	☐
keskustelut	☐	☐	☐
vapaaehtoiset kotitehtävät	☐	☐	☐

18. Kommentteja opetusmenetelmistä tai ideoita tunneille?

19. Vaikutukset tanssijuuteen ja tanssisuhteeseen

- valitse sopiva numero:

Tiedän nyt seuraavista asioista

1 paljon enemmän kuin ennen tt-tunteja

2 jonkin verran enemmän kuin ennen tt-tunteja

3 saman verran kuin ennen tt-tunteja

4 vähemmän kuin ennen tt-tunteja *

	1	2	3	4
anatomia	☐	☐	☐	☐
ajanhallinta	☐	☐	☐	☐
harjoittelun rytmittäminen	☐	☐	☐	☐
ravitsemus	☐	☐	☐	☐
palautuminen	☐	☐	☐	☐
lepo ja rentoutuminen	☐	☐	☐	☐
oheisharjoittelu	☐	☐	☐	☐
kehonhuolto	☐	☐	☐	☐
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐
baletin historia	☐	☐	☐	☐
baletin kulttuuri	☐	☐	☐	☐
baletin sanasto	☐	☐	☐	☐
baletin klassikkoteokset	☐	☐	☐	☐
baletin koulukunnat ja tyyllilajit	☐	☐	☐	☐
kilpailut baletissa	☐	☐	☐	☐
koreografointi	☐	☐	☐	☐
tanssin analyysi ja kritiikki	☐	☐	☐	☐
tanssikoulutus ja -työ	☐	☐	☐	☐
Suomen tanssin kenttä	☐	☐	☐	☐

20. Mitä tanssi merkitsee sinulle juuri nyt? *

21. Onko käsityksesi tanssista tai tanssimisestä muuttunut TT -tuntien myötä? *

kyllä

ei

22. Miten?

23. Millaisena näet sinun ja tanssin suhteen tulevaisuudessa? *

24. Koetko, että TT-tunneilla oppimistasi asioista on sinulle hyötyä tulevaisuudessa? *

- kyllä
 ei

Itsearviointi - osaamistavoitteiden saavuttaminen

TT-tuntien alkaessa käytiin läpi osaamistavoitteet. Kaikkea ei tämän kokeilujakson aikana ole tarvinnut ehtiä saavuttaa. Seuraavassa pääset kuitenkin arvioimaan, miten osaamisesi on kehittynyt eri osa-alueilla tt-tuntien myötä.

Valitse sopiva numero:

- 5 Hyvin
4 Melko hyvin
3 Kohtalaisesti
2 Jotenkuten
1 En koe osaavani

26. Osaaminen tanssijan arjen osa-alueella *

	1	2	3	4	5
Osaan rytmittää arkeni tanssin kannalta otolliseksi ja tasapainoiseksi	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrän henkisen hyvinvoinnin merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan etsiä itselleni sopivia menetelmiä ja vaihtoehtoja, kysyä ja kyseenalaistaa	☐	☐	☐	☐	☐

27. Osaaminen työvälineen osa-alueella *

	1	2	3	4	5
Osaan tunnistaa tanssiharjoitteluun vaikuttavat tärkeimmät anatomiset rakenteet ja toiminnot	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan huoltaa kehoani, lämmitellä ja palautua	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrän levon merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrän ravinnon merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrän henkisen hyvinvoinnin merkityksen kehittymiselle ja jaksamiselle	☐	☐	☐	☐	☐

28. Osaaminen tanssitaiteen /tanssin kentän osa-alueella *

	1	2	3	4	5
Osaan tiedostaa oman lajini eli baletin historiaa pääpiirteittäin	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan tunnistaa oman lajini merkittävimpiä teoksia, tekijöitä ja tyyliisuuntia	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan nähdä lajini moniulotteisesti pelkän teknisen näkökulman sijaan	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan tiedostaa tanssin tilanteen Suomessa pääpiirteittäin	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tietoinen tanssialan koulutuksista	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan miettiä tavoitteitani ja mahdollisuuksiani tanssialalle suuntautumiseen sekä vertailla vaihtoehtoja	☐	☐	☐	☐	☐

29. Kommentteja tai palautetta tt-opinnoista, risuja tai ruusuja?

30. Palautetta kyselystä?